

MIKKELI

Toimintakertomus 2021
Hyvinvoinnin ja osallisuuden
lautakunta

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

Tavoitteena on edistää kaupunkilaisten hyvinvointia ja harrastuneisuutta, lisätä poikkihallinnollisuutta, kehittää toimintaympäristöjä ja sähköisten palvelujen käyttöä sekä tehostaa kumppanuussuhteita yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

Lautakunta vastaa kansalaisopiston ja osallisuuden, yleisten kulttuuripalvelujen, liikuntapalvelujen, nuorisopalvelujen, kirjastopalvelujen, museopalvelujen ja orkesteripalvelujen tuottamisesta.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaisten kumppanuussopimusten mukaiset avustukset Mikkelin Teatterin kannatusyhdistykselle, Mikkelin Musiikkiopiston kannatusyhdistykselle ja Mikaeli Oy:lle on maksettu. Avustusten turvin kumppaneiden toimintaedellytyksiä on turvattu poikkeuksellisissa olosuhteissa ja osaltaan mahdollistettu toimintojen käynnistäminen koronatilanteen niin sallissa. ”Kulttuurin unelmavuosi 2022”-hanke käynnistyi kaupungin saamalla ESR-hankerahoituksella. Hankkeen budjetti on 600 000 euroa, josta ESR-rahoitus on 480 000 euroa ja kaupungin omarahoitussuosus 120 000 euroa. Hanke päättyy 31.3.2023. Kulttuurin unelmavuosi tuo kulttuurin, taiteen ja viihteen laajasti ja monipuolisesti lähelle mikkeliäistä työllistäen samalla alueen toimijoita.

Liikkuva Mikkelä 2030 -ohjelma valmistui. Ohjelman mukaisesti liikunnan edistämiseksi keskitytään tulevaisuudessa erityisesti lasten ja nuorten liikkumisen, terveystieteiden sekä luontoliikunnan edistämiseen. Vuoden aikana kehitettiin erityisesti luontoliikuntaolosuhteita. Kalevankankaan kuntopaikat ja kaksi uutta polkureittiä valmistuivat, retkeilyreitit kunnostettiin mm. opastusta ja esteettömyyttä parantamalla ja kuntoratoja kunnostettiin. Uusi jalkapallohalli valmistui kesä-heinäkuun vaihteessa 2021, mikä paransi huomattavasti erityisesti lasten ja nuorten harrastusolosuhteita. Uralan tekojäähallia otettiin käyttöön ensimmäistä kertaa syksyllä 2021. Rantakylän huoltorakennus pukukoppeineen valmistui marraskuussa 2021. Liikuntapalvelut on ollut mukana Eteläisen Aluekoulun sisä- ja ulkoliikuntatilojen suunnittelussa. Kaikki ohjaustoiminta oli koronan vuoksi koko alkuvuoden hyvin vähäistä, toiminta aloitettiin vasta huhtikuun lopulla. Essoten kanssa yhteistyössä 2020 toteutettu senioreiden elintapaohjauskokeilu sai jatkoa ja toimintaa vakinaistettiin. Avointa ohjaustoimintaa toteutettiin mahdollisuuksien mukaan ulkona. Koululaiskilpailuita ja -tapahtumia sekä muita liikunnan esittelytilaisuuksia ei koronan vuoksi järjestetty. Seurafoorumi perustettiin yhteistyössä Etelä-Savon Liikunnan kanssa.

Yleisissä kulttuuripalveluissa ei käytännössä katsoen ollut tapahtumatoimintaa 1.1. - 30.5.2021 koronaviruksen leviämisen ehkäisyyn liittyvien rajoitusten ja tapahtumien järjestämiskielon vuoksi. Joitakin toimintoja pystyttiin järjestämään etätoteutuksien, esim. Kulttuuripolkuun liittyen, mutta esimerkiksi kulttuurivierailut palvelulaitoksiin olivat koko kevään tauolla. Isommista tapahtumista Hulivilikarnevaali pystyttiin järjestämään hybridimallilla, mutta kävijämäärä jäi alhaiselle tasolle. Kesän ja alkusyksyn ajan toiminta lähes normalisoitui ja mm. Museoiden Yö pystyttiin järjestämään lähestulkoon ilman erityisjärjestelyjä. Jälleen joulukuussa koronatilanne paheni ja toimintoja rajoitettiin. Vuosi 2021 oli myös kulttuuripalveluiden henkilöstöresurssien osalta rikkonainen. Huhti-elokuussa ja marras-joulukuussa toimittiin yhden henkilön vajauksella. Koronarajoitusten vaikutusten vuoksi tulotavoitteet eivät tapahtuma- ja osallistujamäärätavoitteet toteutuneet. Myös toimintakulut jäivät pienemmiksi. Yleisten kulttuuripalveluiden tapahtumissa oli yhteensä 27 177 kävijää, joka jää merkittävästi ”normaalivuosien” tasosta.

Suuri osa kansalaisopiston kevään kurssitoiminnasta peruttiin. Osa kursseista voitiin toteuttaa etäopetuksena. Lisäksi lasten ja nuorten opetusta sekä musiikin yksilöopetusta voitiin järjestää välillä myös etäopetuksena. Osallisuuden alueella kaupunki hyväksyi keväällä lähidemokratiamallin ja syksyllä toteutettiin ensimmäinen kumppanuuspöytäilta. Tiivis yhteistyö järjestöjen kanssa, osallistuvan budjetoinnin vakiinnuttaminen ja monia muita osallisuutta lisääviä asioita sisällytettiin vuosia 2022–2024 koskevaan osallisuussuunnitelmaan. Suunnitelman hyväksyminen siirtyi vuoden 2022 puolelle. Järjestöavustuksia haettiin selvästi vähemmän kuin tarkoitukseen oli budjetoitu. Aluejohtokuntien toiminta siirtyi toimintavuoden aikana sivistyksen palvelualueelta asumisen ja toimintaympäristön palvelualueen hallinnoitavaksi. Vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto ovat aktiivisesti ottaneet kantaa omia ryhmiään koskeviin asioihin ja antaneet lausuntoja kaupunkiorganisaatiossa suunnitteilla olevista hankkeista ja palveluista. Jäsenyydet kaupungin lautakunnissa on koettu neuvostoissa myönteisenä osallisuutta lisäävänä asiana.

Kirjastopalveluissa kevään kävijärajoitusten vuoksi Kirjastopolun toteuttaminen, Tietotunnit, lukupiirit ja erilaiset tapahtumat siirrettiin verkkoon. Kävijärajoitusten aikana panostettiin monikanavaisen asiakaspalveluun ja chat-palveluaikaa lisättiin. Liikkuvien kirjastopalveluiden kevätkausi peruuntui, mutta syksyllä ajettiin ensimmäinen kausi aikataulun mukaan. Pop up -kirjastoja toteutettiin kouluilla ja Rantakeitaassa, asiakastoiveita huomioitiin aikatauluissa, myös toivottu aineistovarausten nouto toteutettiin Rantakeitaassa sekä kehitettiin kirjakassipalveluita kouluille. Kokonaislainaus oli 624 070 lainaa, lainaus nousi viime vuodesta lähes 8 %, mutta jäi silti tavoitteesta. Kokonaiskäynnit – 247 935 käyntiä – laskivat merkittävästi ja jäivät kauas tavoitteesta. Omatoimikirjastojen käynnit kuitenkin lisääntyivät ja vuoden aikana saatiin kaikki lähikirjastot omatoimiaikaan, kun Otavan ja Anttolan kirjastoihin (Anttola hankerahalla) saatiin omatoimitekniikka.

Museot olivat kokonaan suljettuna 10.3.-5.4.2021. Taidemuseo avattiin yleisölle 14.4. henkilörajoituksin ja turvaohjeita noudattaen. Suur-Savon museo avattiin yleisölle toukokuussa. Viestikeskus Lokki suljettiin yleisöltä keväällä johtuen luolan katon sortumavaarasta. Museotoimen kesäkohteet avattiin yleisölle normaalin aikataulujen mukaisesti. Sodan ja rauhan keskus Muisti avattiin yleisölle 4.6. alkaen. Taidemuseon kesänäyttely M_Itä? Nykytaiteen biennaali avattiin kesäkuussa. Näyttely levittäytyi ympäri kaupunkia katutilaan ja puistoihin. Taidemuseossa oli vuoden aikana kolme vaihtuvaa näyttelyä ja Suur-Savon museossa yksi

vaihtuva näyttely. Kaakkois-Suomen Viestikilta ja museotoimi toteuttivat Päämajamuseoon Lokin historiasta kertovan väliaikaisen näyttelyn, joka avattiin yleisölle marraskuussa. Viestikilta tuotti myös Lokin historiasta kertovan videon, jota esitetään Päämajamuseossa. Museoiden tapahtumat peruutettiin kokonaan lukuun ottamatta Museoiden yötä, jossa mukana oli 7 kohdetta: Suur-Savon museo, taidemuseo, Sodan ja rauhan keskus Muisti/Päämajamuseo, Jalkaväkimuseo, Valokuvakeskus, Pitäjän kirkko ja Ortodoksinen kirkko. Kohteissa oli yhteensä 11 040 käyntiä yhden illan aikana. Mikkelin kaupungin museoiden museokohteissa oli vuoden aikana yhteensä 40 176 kävijää, mikä on yli kaksinkertainen verrattuna edellisen vuoden kävijämäärään.

Kaupunginorkesterin kausikonsertit (6 kpl) toteutettiin keväällä pääosin ilman yleisöä suorina internetlähetyksinä. Ainoastaan toukokuussa oli yksi kausikonsertti, johon voitiin ottaa 50 henkilön yleisö. Tämän lisäksi orkesteri järjesti viisi kamarimusiikkikonserttia toukokuussa, joihin voitiin ottaa 30 henkilöä kuhunkin. Kesä-heinäkuussa orkesteri esiintyi yleisölle Hulivilikarnevaaleilla (kaksi näytöstä) ja Mikkelin musiikkijuhlilla (yksi näytös), joissa oli yleisöä paikalla rajoitetusti. Musiikkijuhlien konsertti esitettiin lisäksi myös suorana internetlähetyksenä. Orkesteri esiintyi kesäkuussa Mikkelin alueen palvelukodeissa vanhuksille (11 konserttia). Jokaisena lukuvuotena toteutettava Kulttuuripolku 6-luokkalaisten toteutettiin toukokuussa digitaalisesti. Kouluille lähetettiin etukäteen tutustuttavaksi orkesterin tuottamaa videomateriaalia ja muusikot esittelivät orkesterin toimintaa ja vastailivat oppilaiden kysymyksiin videoyhteyden välityksellä. Lisäksi orkesteri oli mukana useassa videoproduktiossa ja äänitti levyllisen jousiorkesterimusiikkia, joka julkaistaan vuoden 2022 alussa.

Nuorisotiloissa oli suuren osan vuodesta 10–20 henkilön osallistujarajoitus ja tilat olivat kokonaan kiinni maaliskuussa, josta syystä alueellisen työn kävijämäärät olivat totuttua pienemmät. Digitaalisia toimintaympäristöjä hyödynnettiin nuorten kohtaamisessa. Syksyllä toteutettiin ehkäisevän päihdetyön viikko ”SAFE7” Mikkelin seiskaluokkalaisten. EPT-tietoutta (ehkäisevä päihdetyö) on viety kouluihin ja oppilaitoksiin. Mikkelin nuorisovaltuuston 20-vuotisjuhlaa vietettiin ja sen yhteyteen järjestettiin Cledos-nuorisokonsertti marraskuussa. Nuorisovaltuusto oli toiminnassaan erittäin aktiivinen. Etsivässä nuorisotyössä nuorisolain mukaiset ilmoitukset ja toimenpiteisiin ohjautuneiden määrät vähenivät jonkin verran edelliseen vuoteen verrattuna. Uutena toimintana aloitettiin 18+ -nuorisotilatoiminta, jolla tavoitettiin erityisesti niitä nuoria aikuisia, joille sosiaalisten kontaktien solmiminen on haastavaa. Heinäkuussa 2020 aloitettu Nuorisotyö ilmastotoivon rakentajana –hanke sai jatkorahoituksen kesään 2022 saakka. Päätoiminnan koulunuorisotyö aloitettiin hankerahoituksen turvin vuoden alussa Rantakylän yhtenäiskoululla ja Lyseon koululla. Ensimmäisen toimintalukuvuoden jälkeen opettajille ja nuorille suunnattujen kyselyjen kautta kerätty palaute oli myönteistä ja koulunuorisotyö nähtiin arvokkaana toimijana koululla.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Koronapandemia vaikutti lautakunnan alaisten tulosaleuiden toimintaan. Lautakunnan alainen talousarvio toteutui seuraavasti. Toimintatuotot olivat noin 2 200 500 euroa ja ne alittivat talousarvion noin 34 000 euroa. Toimintakulut olivat noin 18 369 000 euroa ja alittivat talousarvion noin 1 469 600 euroa. Toimintakate oli noin 16 168 500 euroa ja se muodostui noin 1 435 600 euroa talousarviota paremmaksi.

Hallinnossa käynnistyi Kulttuurin unelmavuosi 2022 –hanke, jonka toteutuminen ei ollut vielä syksyllä 2020 ta2021-valmistelun aikana tiedossa. Hankkeen omarahoitussuutta kattamaan siirrettiin määrärahaa yleisiltä kulttuuripalveluilta (36 600 euroa) ja kansalaisopistolta (50 000 euroa), joiden toiminta ei koronarajoituksista johtuen toteutunut suunnitellusti. Näin ollen hankkeen omarahoitussuuteen ei tarvinnut hakea lisämäärärahaa. Hallinnon toimintatuotot ylittivät muutetun talousarvion noin 24 200 euroa ja toimintakulut ylittivät muutetun talousarvion noin 3 600 euroa. Toimintakate muodostui näin ollen noin 20 600 euroa muutettua talousarviota paremmaksi.

Koronaepidemian vuoksi uimahallit olivat alkuvuoden kiinni ja yleisöuintien kävijämäärät olivat vain noin 46 % vuoden 2019 kävijämääristä ennen koronaepidemiaa. Myös aikuisten sisäliikunta kaupungin ylläpitämissä liikuntapaikoissa sekä kaupungin liikuntaryhmät olivat koronarajoitusten vuoksi tauolla alkuvuoden. Ohjastoiminnan osallistumismaksuja jouduttiin palauttamaan. Kilpailuiden ja tapahtumien järjestäminen oli vähäisempää, mikä näkyi sekä liikuntapaikkojen vuokratuotoissa että seuroille ja yhdistyksille myönnettyssä avustusten määrässä. Toimintatuotot alittivat muutetun talousarvion noin 217 400 euroa ja toimintakulut alittivat noin 455 300 euroa. Toimintakate muodostui näin ollen noin 237 900 euroa muutettua talousarviota paremmaksi.

Nuorisopalveluiden toimintatuotot, jotka muodostuvat tuista ja avustuksista, ylittyivät noin 78 200 euroa. Toimintakulut alittivat talousarvion noin 106 700 euroa. Kulujen alittumista selittää suurelta osin koronapandemia: tapahtumia, retkiä, matkoja, koulutuksia, kulttuuritoimintaa, esiintymisiä jne. voitiin järjestää vain rajallisesti ja pääosin verkossa, joten toimintoihin liittyvät kulut jäivät suurimmalta osin pois. Koska nuorisojärjestöt eivät myöskään voineet järjestää toimintaa, avustuksia haettiin vähemmän kuin niitä olisi ollut mahdollista myöntää. Toimintakate muodostui näin ollen lähes 185 000 euroa talousarviota paremmaksi.

Yleisten kulttuuripalveluiden toiminta oli ison osan vuotta joko hyvin rajattua, etäyhteyksin toteutettua tai tapahtumat oli kokonaan peruttu tai siirretty. Tämän johdosta sekä toimintatuottoja että toimintakuluja leikattiin jo talousarviovuoden aikana. Toimintatuotot ylittivät muutetun talousarvion noin 4 200 euroa ja toimintakulut alittivat muutetun talousarvion noin 152 500 euroa. Toimintakate muodostui näin ollen noin 156 700 euroa muutettua talousarviota paremmaksi.

Kansalaisopiston kurssimaksuja jouduttiin palauttamaan huomattava määrä ja koska palautuksissa oli mukana myös syksyllä 2020 maksettuja maksuja, ovat kurssimaksutuotot selvästi miinuksella. Myöskään vuokratuloja ei keväältä tullut lainkaan. Henkilöstökuluissa syntyi kevään aikana kurssien perumisen takia kuitenkin selkeää säästöä. Syyslukukausi sujui koronan näkökulmasta ilman keskeytyksiä, mutta opiskelijamäärä ei palannut koronaa edeltävälle ns. normaalitasolle. Kokonaistuntimäärä oli 15.089 ja valtionosuustuntien määrä vain 14.684 – vuonna 2019 opistolla oli tunteja 21.243 ja vuonna 2020 vielä 17.470. Toimintatuotot alittivat muutetun talousarvion noin 42 000 euroa ja toimintakulut alittuivat noin 362 600 euroa. Toimintakate muodostui näin ollen lähes 320 600 euroa muutettua talousarviota paremmaksi.

Kirjastopalvelujen toimintatuottojen toteuma ylitti talousarvion lähes 93 500 euroa ja toimintakulut alittuivat lähes 328 000 euroa. Toimintakate muodostui noin 421 500 euroa talousarviota paremmaksi.

Museopalvelujen toimintatuotot ylittivät noin 37 300 euroa ja toimintakulut alittuivat lähes 68 000 euroa. Toimintakate muodostui noin 105 300 euroa talousarviota paremmaksi.

Kaupunginorkesterin toimintatuotot alittivat muutetun talousarvion lähes 12 000 eurolla ja toimintakulut alittuivat noin 300 euroa. Toimintakate muodostui näin ollen noin 11 600 euroa talousarviota heikommaksi.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Syrjäytymisen ehkäisy	Maksuttomat tapahtumat ja teemapäivät/kaikki tulosalueet	<p>Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely)</p> <p>lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 90,8 %/ 90,2 %, tavoite: 95 % 8.-9. lk: 75,7 %/ 75,1 %, tavoite: 80 % lukio: 74,5 %/ 75,2 %, tavoite: 80 % amm: 78 %/ 76,5 %, tavoite: 80 %</p> <p>Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus, % (FinSote, aikuisväestö), lähtötilanne (2015): Kaikki MLI 53,8 %/koko maa 54,5 %, tavoite: 60 % 65+ 56,6 %/52,4 %, tavoite 60 %</p> <p>Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % (Kouluterveyskysely)</p> <p>Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017):</p>	<p>Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely)</p> <p>2021 MLI/koko maa: 4.-5. lk: 92,0 %/ 88,9 % 8.-9. lk: 68,5 %/ 68,2 % lukio: 68,5 %/ 68,4 % amm: 74,8 %/ 70,8 %</p> <p>Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus, % (FinSote, aikuisväestö) –20-64 v. 57,7 % (koko maa 56,7 %), yli 65-v. 54,3 % (koko maa 55,5 %)</p> <p>Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % (Kouluterveyskysely)</p> <p>MLI/koko maa 2021: 8.-9. lk: 23,4 %/ 25,5 %,</p>

		<p>8.–9. lk: 26,3 %/ 26,9 %, tavoite: 33 % lukio: 29,1 %/ 30,5 %, tavoite: 33 % amm: 31,3 %/ 28,6 %, tavoite: 33 %</p> <p>Ei yhtään läheistä kaveria/ystävää, % (Kouluterveyskysely)</p> <p>Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.–5. lk: 0,6 %/ 0,7 %, tavoite: 0 % 8.–9. lk: 7,2 %/ 8,5 %, tavoite: 0 % lukio: 8 %/ 7,2 %, tavoite: 0 % amm: 7,6 %/ 7,4 %, tavoite: 0 %</p> <p>Tuntee itsensä yksinäiseksi, % (Kouluterveyskysely)</p> <p>Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.–5. lk: 1,8 %/ 2,7 %, tavoite: 0 % 8.–9. lk: 8,6 %/ 9,5 %, tavoite: 0 % lukio: 10,3 %/ 10,4 %, tavoite: 0 % amm: 7,4 %/ 10 %, tavoite: 0 %</p> <p>Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus, % (FinSote, aikuisväestö) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2015): Kaikki 9,9 %/8,6 %, tavoite: 0 % 20–64 v. 10,2 %/8,6 %, tavoite: 0 % 65+ 9,1 %/8,6 %, tavoite: 0 %</p> <p>Osallistuvalla budjetoinnilla jaettu raha euroina</p>	<p>lukio: 26,0 %/ 26,0 % amm: 31,3 %/ 28,6 %</p> <p>Tilanne ei ole parantunut missään ikäryhmässä.</p> <p>Ei yhtään läheistä kaveria/ystävää, % (Kouluterveyskysely)</p> <p>MLI/koko maa 2021): 4.-5. lk: 0,7 %/ 0,9 % 8.-9. lk: 9,0 %/ 9,4 % lukio: 8,2 %/ 8,0 % amm: 7,7 %/ 8,6 %</p> <p>Kaverin/ystävän puute lisääntynyt hieman kaikissa ikäryhmissä.</p> <p>Tuntee itsensä yksinäiseksi, % (Kouluterveyskysely)</p> <p>MLI/koko maa 2021): 4.-5. lk: 1,9 %/ 3,1 % 8.-9. lk: 14,5 %/ 15,9 % lukio: 16,7 %/ 17,8 % amm: 15,1 %/ 17,0 %</p> <p>Yksinäisyyden tunne lisääntynyt kaikissa ikäryhmissä.</p> <p>Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus, % (FinSote, aikuisväestö) – 20-64 v. 8,4 % (koko maa 11 %), yli 65-v. 7,1 % (koko maa 9,3 %)</p> <p>Yleisten kulttuuripalveluiden tapahtumista suurin osa on ollut maksuttomia: 278 kpl.</p> <p>Kansalaisopisto on järjestänyt maksuttomia tapahtumia</p>
--	--	---	--

		Kumppanuuspöytätilaisuuksien määrä	<p>kuten opastettuja kävelyretkiä osana 100-vuotisjuhlavuottaan, mutta osa tapahtumista jouduttiin koronan takia perumaan.</p> <p>Kirjaston etätapahtumissa ja -koulutuksissa yhteensä 1 508 osallistujaa, kaikki kirjaston tapahtumat ovat maksuttomia.</p> <p>Museoiden yössä oli 11 040 käyntiä. Tapahtuma oli yleisölle maksuton.</p>
	Liikuntaseuroihin kuulumattomien lasten ja nuorten ohjaaminen liikunnan pariin, matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia tarjoavien liikuntatoimijoiden avustaminen/liikuntapalvelut		<p>Koululaiskilpailuja ja -tapahtumia ei ole koronan vuoksi järjestetty vuonna 2021. Ohjaaja-avustuksia myönnettiin 33 urheiluseuralle/yhdistykselle. IIK-mikä meno hanke toteutui keväällä 2021. Hankkeessa tarjottiin maksuttomia ohjattuja liikunta vuoroja Saimaa Stadiumilla yhdessä seurojen kanssa. Lasten ja nuorten ryhmissä yhteensä 1 024 käyntikertaa.</p>
	Aktiivinen arki ja muut vapaa-ajantoimintoihin kannustavat tapahtumat/kaikki tulosalueet		<p>Aktiivinen Arki ja LihAppro -harrastustapahtumia ei koronan vuoksi järjestetty 2021.</p>
Kumppanuustalo-toimintamalli	Kumppanuusmallin valmistelu hankkeessa yhteistyössä kolmannen sektorin, maakunnan ja Essoten kanssa/kansalaisopisto		<p>Kaupunki on keväällä hyväksynyt lähidemokratiamallin, jonka avulla osallisuutta ja kumppanuutta edistetään. Mallia valmisteltiin yhdessä kaupunginosaseurojen kanssa.</p> <p>Kumppanuusmallin jatkovalmistelu on sisällytetty vuosien 2022-2024 osallisuussuunnitelmaan, jonka hyväksyminen siirtyi vuoden 2022 puolelle.</p> <p>Lisäksi vuoden 2021 aikana on aloitettu laajan osallisuushankkeen valmistelu.</p>
	Lasten ja nuorten osallisuuden tukeminen: lasten ja nuorten		<p>Uusi nuorisovaltuusto aloitti toimintansa vuoden alussa.</p>

	vaikuttajaryhmien kuuleminen päätöksenteossa/kaikki tulosalueet		Kaupunginvaltuustoon ja lautakuntiin on valittu nuorisovaltuuston edustaja puhe- ja läsnäolo-oikeuksin.
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Palvelujen saavutettavuuden parantaminen digitaalisilla palveluilla ja digiopastuksella/kaikki tulosalueet		Liikuntapalvelujen verkkokauppa on avattu. Hankittiin Seppo-peli, jolla esitellään ja toteutetaan erilaisia palveluita. Kirjaston etädigiopastuksissa yhteensä 105 osallistujaa. Yhteistyötä Esteryn kanssa lähidigiopastuksissa ei koronan vuoksi voitu tehdä. Netti-ilmoittautumisten suhteellinen osuus kansalaisopiston kursseille nousee joka vuosi.
	Osallistuvan budjetoinnin kokeilujen jatkaminen ja sopivien mallien löytäminen Kumppanuuspöytätoimintamallin käyttö.		Osallistuva budjetointi otetaan käyttöön osana lähidemokratiamallin toteutusta ja vuosia 2022-2024 koskevaa osallisuussuunnitelmaa. Suunnitelman hyväksyminen siirtyi vuoden 2022 puolelle. Kumppanuuspöytätoimintamalli on vakiinnutettu osaksi kaupungin toimintaa. Ensimmäinen mallin mukainen tilaisuus järjestettiin syyskuussa 2021.

	<p>Meijän Mikkeli –hankkeen kautta syntyvät eri-ikäisille kohdentuvat osallisuuden edistämismallit/Meijän Mikkeli-hanke ja yhteistyö kaikkien tulosalueiden kesken</p> <p>Sosiaaliset kohtaamiset mahdollistava sisältötyö; satutunnit, lukupiirit, selkolukupiiri, senioreille suunnatut tarinatuokiot, taidemusiikkiklubi, sanataidepajat, lukukoiratoiminta, lukuneuvojatoiminta, sosiokulttuurisen lukemisen työpajakokeilut ”Yhdessä lukemisen sinfonia”-hankkeessa yhteistyössä Xamkin kanssa/kirjastopalvelut</p> <p>Omatoimiseen liikuntatoimintaan kannustaminen/liikuntapalvelut</p> <p>Seurafoorumin perustaminen/liikuntapalvelu</p>		<p>Meijän Mikkeli –hankkeen kokemuksia on hyödynnetty kaupungin lähidemokratiamallin valmistelussa.</p> <p>Lähiliikuntapaikkoja ja ulkoilureittejä rakennettiin ja kunnostettiin. Hankittiin digitaalinen Seppo-peli omatoimisen liikkumisen edistämiseksi.</p>
--	--	--	---

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Julkisen taiteen edistäminen/museopalvelut	Julkisen taiteen poikkihallinnollisen työryhmä kokoontuu säännöllisesti	Julkisen taiteen työryhmä kokoontui kevätkaudella viisi kertaa; 10.2., 25.3., 6.5., 17.5. ja 24.5.
	Vapaasti koulu- ja vapaa-ajankäytössä olevien lähiliikuntapaikkojen huomiointi kouluverkko ratkaisujen yhteydessä, liikkumaan kannustavat ratkaisut koulusuunnittelussa/liikuntapalvelut	Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.–5. lk: 48,1/ 45,1 %, tavoite MLI: 100 % 8.–9. lk: 22,1 %/ 19,2 %, tavoite: 100 % lukio: 13,6 %/ 13,1 %, tavoite: 100 % amm: 11,5 %/ 12,6 %, tavoite: 100 %	Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2021) 4.-5. lk: 45,2 %/ 42,8 % 8.-9. lk: 26,5 %/ 24,3 % lukio: 21,9 %/ 17,5 % amm: 15,3 %/ 15,4 %

			Liikkuminen lisääntynyt nuorten ikäryhmissä. Liikuntapalvelut mukana Eteläisen aluekoulun sisä- ja ulkoliikuntatilojen suunnittelussa.
Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Monipuoliset, laadukkaat ja helposti saavutettavat soveltavan liikunnan ryhmät aikuisille ja lapsille/liikuntapalvelut, nuorisopalvelut	ryhmien määrä	Liikuntapalveluiden soveltavan liikunnan ryhmiä 55 kpl.
	Esteettömyyden edistäminen palveluissa/kaikki tulosalueet	Esteettömyyssuunnitelman päivitys tehty	Esteettömyyssuunnitelman päivitys valmistui keväällä 2021.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Matkailun edistäminen	Muistin toteuttaminen ja Päämajamuseon perusnäyttelyn uusiminen/museojohtaja	Muisti avautuu kävijöille keväällä 2021	Muisti avautui 4.6.2021. Muistissa/Päämajamuseossa oli 28 997 kävijää. Orkesteri oli mukana Muistin avajaisvideon toteutuksessa.
	Museostrategian liittäminen matkailustrategiaan/museojohtaja	On liitetty	On liitetty.
alvelujen digitalisointi	LogBook-nuorisotyön tilastointityökalun vakiinnuttaminen/nuorisopalvelut Hellewi-kurssin hallintapalvelut ja verkkoasiointi kassa- ja maksupalveluissa/liikuntapalvelut Etäkonsertti kouluille ("korona-ajan" kokeilu) / yleiset kulttuuripalvelut	tilastojen kattavuus verkkomaksaminen mahdollistuu konsertti järjestetty	Nuorisotyötä tilastoidaan ja dokumentoidaan Lokikirjatyökalulla ja etsivää nuorisotyötä PAREnt-järjestelmällä. Verkkokauppa, josta voi ostaa mm. uimahalli- ja ensilumenladun lippuja, on avattu. Hulivilikarnevaliviikon aikana järjestettiin myös digitaalista palvelutarjontaa, mm. konsertteja ja työpajoja.

			<p>Lisäksi joitakin Kulttuuripolkuosioita koululaisille toteutettiin digitaalisesti (esim. teatteriosio 3.lk)</p> <p>Orkesteri toteutti kaikki kevään kausikonsertit suoratoistolähetyksinä, joista jäi myös tallenne katsottavaksi.</p> <p>Orkesteri toteutti kulttuuripolkuvierailut 6-luokille ennakkovideoiden ja videoyhteyksien avulla.</p> <p>Korona-aikana kirjasto toteutti kaiken koulu yhteistyötarjonnan sekä aikuisten tilaisuudet ja digineuvonnan etäpalveluina. e-Magz aikakauslehtipalvelun e-lehtivalikoimaa kasvatettiin 50 lehteen. Tiukimpien kävijärajoitusten aikana chat-palveluaikaa pidennettiin.</p>
--	--	--	---

3. ELINVOIMAOHJELMA

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.

<p>Mikkelin vahvuuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja brändin rakentaminen</p>	<p>Laadukkaiden tapahtumien, konserttien ja näyttelyiden järjestäminen/museopalvelut, yleiset kulttuuripalvelut, kaupunginorkesteri</p> <p>Laadukkaat kirjastopalvelut ja kansalaisopisto/kirjastopalvelut, kansalaisopisto</p> <p>Laadukkaiden liikuntapaikkojen rakentaminen ja kunnossapito/liikuntapalvelut</p>	<p>Kävijämäärät, tavoite: kaikissa kävijämäärät kasvavat lähtötilanne (2017):</p> <p>Kirjasto: 635 534</p> <p>Museo: 38 491</p> <p>Orkesteri: 16 918</p> <p>Kulttuuripalvelut: kävijämäärä omilla ja muiden kanssa yhteistyössä järjestetyissä tapahtumissa: 47 467; kävijämäärä tapahtumissa, joihin on myönnetty kohdeavustusta: 13 293; säännöllistä kulttuuriavustusta saavien kävijä-/osallistujamäärä: 12 011</p> <p>Uimahallit: 148 829</p> <p>Teatteri: 37 586</p> <p>Kansalaisopisto: 5 500 opiskelijaa.</p>	<p>Kävijämäärät:</p> <p>Kirjasto: 131 910</p> <p>Museo: 40 176</p> <p>Orkesteri: Kuulijamäärä verkossa oli 1 100 ja yleisöä konserttialissa oli 330, myös kansainvälisesti sekä konserttiarvostelu HS:ssa.</p> <p>Koronarajoitusten vuoksi alkuvuoden yleisötapahtumia ei voitu järjestää. Yleisten kulttuuripalveluiden tapahtumissa kävijöitä 27 177. Kohdeavustusta saaneiden kävijämäärä: 7 622 Kulttuuripalveluiden säännöllistä kulttuuriavustusta saaneiden kävijämäärä: 5 104</p> <p>Uimahallit: 94 776</p> <p>Teatteri: 21 232</p> <p>Kansalaisopisto. 3 850 opiskelijaa, mikä on selvästi vähemmän kuin edellisvuonna (4 644). Kansalaisopisto joutui koronan takia perumaan suuren osan keväälle suunnitelluista kursseista. Jalkapallohalli, Kalevankankaan kuntoportaat, Rantakylän huoltorakennus pukutiloineen, Anttolan ulkokuntosali, Anttolan ja Ristiinan polkureitit sekä Kyröpellon uudet reittisuudet valmistuivat. Urpolan tekojää otettiin käyttöön. Säynätin kota-alueelle rakennettiin esteetön laiturin ja tulipaikka ja reitti siirrettiin metsäautotieltä kokonaisuudessaan metsän puolelle. Retkeilyreittien opasteita uusittiin. Urpolan tekoturmen aita uusittiin ja ympäristöä asfaltoitiin ja siistittiin. Kuntoratoja kunnostettiin.</p>
--	---	---	---

Työllisyydenhoito			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Pitkään työttömänä olleiden ja nuorten aktivoiminen, työelämävalmiuksien kehittäminen ja palkkatukityöllistäminen. Tavoitteena oikean palvelun löytäminen, koulutukseen hakeutuminen tai avoimille työmarkkinoille työllistyminen.	Nuorten tavoittaminen, motivointi ja ohjaus työllistämistoimenpiteisiin, Olkkarin ja TE-toimiston yhteistyön lisääminen nuorten työllistämiseen liittyen/nuorisopalvelut	Etsivän nuorisotyön kävijämäärä Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, lähtötilanne (MLI/koko maa) 6,3 %/8,3 %, tavoite 5 % Nuorisotyöttömyyden (17-24 v.) väheneminen lähtötilanne (2016): 21,8 %/17 % tavoite korkeintaan maan keskiarvotaso	Etsivän nuorisotyön ilmoituksia 298 nuoresta. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet Mikkeli/koko maa 2018: 6,2 %/7,9 % (Sotkanet/THL) 15-24-vuotiaat 2021: Mikkeli 14,1 % / koko maa 14,0 % (ELY Etelä-Savo) Mli 12/2021: 328 hlöä (ELY Etelä-Savo)

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

TP 2021, ulkoiset ja sisäiset erät

TULOSLASKELMA	TP	TA	TA 2021		Joulukuun		TP	TP 2021 /	TP 2021
TP 2021, ulkoiset ja sisäiset erät	2020	2021	muutoksineen		toteuma		2021	TA 2021	TP 2021
					2021			muutoksineen	TP 2020
Toimintatuotot									
Myyntituotot	491 266	515 200	492 900		502 248	502 248	502 248	101,9 %	102,2 %
Maksutuotot	255 550	410 000	260 000		206 774	206 774	206 774	79,5 %	80,9 %
Tuet ja avustukset	390 276	426 200	357 700		609 869	609 869	609 869	170,5 %	156,3 %
Muut toimintatuotot	822 281	1 536 400	1 123 900		881 608	881 608	881 608	78,4 %	107,2 %
Toimintatuotot yhteensä	1 959 373	2 887 800	2 234 500		2 200 499	2 200 499	2 200 499	112,3 %	112,3 %
Valmistus omaan käyttöön		0	0			0	0		
Toimintakulut									
Henkilöstömenot	5 888 682	6 624 000	6 624 000		6 183 264	6 183 264	6 183 264	93,3 %	105,0 %
Palkat ja palkkiot	4 566 769	5 208 900	5 201 900		4 865 261	4 865 261	4 865 261	93,5 %	106,5 %
Henkilöstösivukulut	1 321 913	1 415 100	1 422 100		1 318 003	1 318 003	1 318 003	92,7 %	99,7 %
Eläkekulut	1 168 264	1 215 600	1 222 600		1 140 753	1 140 753	1 140 753	93,3 %	97,6 %
Muut henkilöstösivukulut	153 649	199 500	199 500		177 250	177 250	177 250	88,8 %	115,4 %
Palvelujen ostot	2 844 753	3 320 800	3 320 800		2 849 757	2 849 757	2 849 757	85,8 %	100,2 %
<i>josta ulkoiset</i>	1 531 992	2 163 500	2 163 500		1 724 858	1 724 858	1 724 858	79,7 %	112,6 %
<i>josta sisäiset</i>	1 312 761	1 157 300	1 157 300		1 124 899	1 124 899	1 124 899	97,2 %	85,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 145 069	1 395 300	1 395 300		1 225 976	1 225 976	1 225 976	87,9 %	107,1 %
Avustukset	2 102 245	2 301 200	2 301 200		2 101 298	2 101 298	2 101 298	91,3 %	100,0 %
Muut toimintakulut	6 092 402	6 197 400	6 197 400		6 008 778	6 008 778	6 008 778	97,0 %	98,6 %
Toimintakulut yhteensä	18 073 151	19 838 700	19 838 700		18 369 073	18 369 073	18 369 073	92,6 %	101,6 %
Toimintakate	-16 113 778	-16 950 900	-17 604 200		-16 168 574	-16 168 574	-16 168 574	91,8 %	100,3 %

NETTOENNUSTE	TP 2020	TA 2021	TA 2021 muutoksineen	Toteuma 2021	Laskennal. ennuste	TP 2021		TP 2021 - TA 2021
Toimintatuotot + omavalm.	1 959 373	2 887 800	2 234 500	2 200 499	2 200 499	2 200 499		-34 001
Toimintakulut	18 073 151	19 838 700	19 838 700	18 369 073	18 369 073	18 369 073		-1 469 627
Toimintakate	-16 113 778	-16 950 900	-17 604 200	-16 168 574	-16 168 574	-16 168 574		1 435 626

HENKILÖSTÖMENOJEN KASVU	Toteuma 12/2020		Toteuma 12/2021	Tot. kasvu euroina	Toteutunut kasvu %	TA 2021 kasvu %	Kasvu % ero	Ylitys(ali)- ennuste
Henkilöstömenot	6 414 832	6 655 400	6 183 264	-231 568	96,39 %	112,49 %	16,10 %	947 893
Palkat ja palkkiot	5 040 404	5 211 600	4 865 261	-175 143	96,53 %	113,91 %	17,38 %	793 816
Henkilöstösivukulut	1 374 428	1 443 800	1 318 003	-56 425	95,89 %	107,58 %	11,68 %	154 456
Eläkekulut	1 287 621	1 255 900	1 140 753	-146 868	88,59 %	104,65 %	16,06 %	187 590
Muut henkilöstösivukulut	86 807	187 900	177 250	90 443	204,19 %	129,84 %	-74,35 %	-114 234

PALVELUJEN OSTOT, KASVU	Toteuma 12/2020		Toteuma 12/2021	Tot. kasvu euroina	Toteutunut kasvu %	TA 2021 kasvu %	Kasvu % ero	Ylitys(ali)- ennuste
Palvelujen ostot	3 482 377	3 320 800	2 849 757	-632 620	81,83 %	116,73 %	34,90 %	992 834
<i>josta ulkoiset</i>	2 036 508	2 163 500	1 724 858	-311 650	84,70 %	141,22 %	56,52 %	865 951
<i>josta sisäiset</i>	1 445 869	1 157 300	1 124 899	-320 970	77,80 %	88,16 %	10,36 %	135 960

Hyvinvoinnin ja osallisuuden palvelut, hallinto ja avustukset TP 2021

TOTEUTUMA 2021	TA 2021	Muutettu TA 2021	TP 2021	TP 2021/ TA 2021
Toimintatuotot yhteensä		0	24 222	
Toimintakulut yhteensä	2 323 600	2 410 200	2 413 836	100,1 %
Toimintakate	-2 323 600	-2 410 200	-2 389 614	99,1 %

Yleiset kulttuuripalvelut TP 2021

TOTEUTUMA 2021	TA 2021	Muutettu TA 2021	TP 2021	TP 2021/ TA 2021
Toimintatuotot yhteensä	97 500	25 500	29 734	116,6 %
Toimintakulut yhteensä	659 800	623 200	470 728	75,5 %
Toimintakate	-562 300	-597 700	-440 994	73,8 %

Kaupunginorkesteri TP 2021

TOTEUTUMA 2021	TA 2021	Muutettu TA 2021	TP 2021	TP 2021/ TA 2021
Toimintatuotot yhteensä	117 500	105 200	93 272	88,7 %
Toimintakulut yhteensä	1 025 200	1 025 200	1 024 894	99,9 %
Toimintakate	-907 700	-920 000	-931 622	101,2 %

Museopalvelut TP 2021

TOTEUTUMA 2021	TA 2021	Muutettu TA 2021	TP 2021	TP 2021/ TA 2021
Toimintatuotot yhteensä	112 000	112 000	149 279	133,3 %
Toimintakulut yhteensä	1 440 100	1 440 100	1 372 142	95,3 %
Toimintakate	-1 328 100	-1 328 100	-1 222 863	92,1 %

Kirjastot TP 2021

TOTEUTUMA 2021	TA 2021	Muutettu TA 2021	TP 2021	TP 2021/ TA 2021
Toimintatuotot yhteensä	457 000	457 000	550 465	120,5 %
Toimintakulut yhteensä	3 634 900	3 634 900	3 306 943	91,0 %
Toimintakate	-3 177 900	-3 177 900	-2 756 478	86,7 %

Kansalaisopisto ja osallisuus TP 2021

	TA 2021	Muutettu TA 2021	TP 2021	TP2021/ TA 2021
TOTEUTUMA 2021				
Toimintatuotot yhteensä	510 000	311 000	268 944	86,5 %
Toimintakulut yhteensä	2 238 900	2 188 900	1 826 330	83,4 %
Toimintakate	-1 728 900	-1 877 900	-1 557 386	82,9 %

Liikuntapalvelut TP 2021

	TA 2021	Muutettu TA 2021	TP 2021	TP 2021 TA 2021
TOTEUTUMA 2021				
Toimintatuotot yhteensä	1 393 100	1 023 100	805 699	78,7 %
Toimintakulut yhteensä	6 988 700	6 988 700	6 533 414	93,4 %
Toimintakate	-5 595 600	-5 965 600	-5 727 715	96,0 %

Nuorisopalvelut TP 2021

	TA 2021	Muutettu TA 2021	TP 2021	TP 2021/ TA 2021
TOTEUTUMA 2021				
Toimintatuotot yhteensä	200 700	200 700	278 881	139,0 %
Toimintakulut yhteensä	1 527 500	1 527 500	1 420 783	93,0 %
Toimintakate	-1 326 800	-1 326 800	-1 141 902	86,1 %

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta, irtain omaisuus TP 2021

	TA 2021	TP 2021	Poikkeama	TP2021/ TA2021
Koneet ja kalusto				
Liikuntapaikat	95 000,00	93 800,00	1 200,00	98,7 %
Museot	15 000,00	0,00	15 000,00	0,0 %
Kirjasto	50 000,00	24 638,00	25 362,00	49,3 %
Nuorisopalvelut	15 000,00	15 146,00	-146,00	101,0

OHJELMAKORTIT

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue / Yleiset kulttuuripalvelut

Yleisten kulttuuripalveluiden tavoitteena on edistää kaupunkilaisten hyvinvointia, harrastuneisuutta, lisätä poikkihallinnollisuutta, kehittää toimintaympäristöjä ja sähköisten palvelujen käyttöä sekä tehostaa kumppanuussuhteita yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Tulosalue vastaa yleisten kulttuuripalvelujen tuottamisesta.

Yleisten kulttuuripalveluiden tehtävänä on tarjota laadukkaita ja monipuolisia kulttuuripalveluja, tukea asukkaiden omaa harrastustoimintaa, luoda mahdollisuuksia taiteen perusopetukseen taiteen eri aloilla, jakaa avustuksia sekä edistää kotiseututyötä. Kulttuuripalvelut luovat ja edistävät kuntalaisten yleistä hyvinvointia ja terveyttä sekä lisäävät yhteisöllisyyttä ja osallistumista sekä kunnan vetovoimaisuutta.

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019) uudistui helmikuussa 2019. Uusi laki määrittelee kuntien tehtäväksi järjestää kulttuuritoimintaa. Tämän tehtävän toteuttamiseksi kunnan tulee:

- 1) edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä;
- 2) luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle;
- 3) edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa;
- 4) tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen;
- 5) edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa;
- 6) edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa;
- 7) edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Yleisissä kulttuuripalveluissa käytännössä katsoen tapahtumatoiminta oli jäissä ajalla 1.1. - 30.5. koronaviruksen leviämisen ehkäisyyn liittyvien rajoitusten ja tapahtumien järjestämiskiellon vuoksi. Jotain pystyttiin järjestämään etätoteutuksin, esim. Kulttuuripolkuun liittyen, mutta mm. kulttuurivierailut palvelulaitoksiin olivat koko kevään tauolla. Isommista tapahtumista Hulivilikarnevaali pystyttiin järjestämään hybridimallilla, mutta kävijämäärä jäi alhaiselle tasolle. Kesän ja alkusyksyn ajan toiminta jotakuinkin normalisoitui ja mm. Museoiden Yö pystyttiin järjestämään lähestulkoon ilman erityisjärjestelyjä, kunnes joulukuussa jälleen koronatilanne paheni ja rajoituksia alkoi tulla takaisin. Vuosi 2021 oli myös kulttuuripalveluiden henkilöstöressurssien osalta rikkonainen. Huhti-elokuu ja marras-joulukuu meni -1htv vajauksella. Koronarajoitusten vaikutusten vuoksi tulotavoitteet, tapahtuma- ja osallistujamäärätavoitteet eivät toteutuneet. Myös toimintakulut jäivät pienemmiksi. Yleisten kulttuuripalveluiden tapahtumissa oli yhteensä 27 177 kävijää, joka jää edelleen todella kauas ”normaalivuosien” lukemista.

Talouden toteuma ja oleelliset poikkeamat

Koronan vaikutukset näkyvät myös talouden puolella. Vuoden 2021 kokonaiskulut jäivät reilut 173 000€ budjetoidusta, vastaavasti tuloja kertyi ?€ tavoitetasoa vähemmän.

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Syrjäytymisen ehkäisy	Kaikille avoimien, maksuttomien tapahtumien järjestäminen	Lukumäärä	278 kpl
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Edistetään kulttuurin harrastamista mm. Aktiivinen Arki -tapahtuman ja Kulttuurijoulukaupan myötä	Kävijämäärä Aktiivisessa Arjessa, Kulttuurijoulukaupan myyntitulot	Aktiivista Arkea ei järjestetty, Kulttuurijoulukaupan myyntitulot: 4061€
	Kulttuuritoimijoiden infon järjestäminen, opastus ja neuvonta ja aktiivinen tiedottaminen mm. erilaisista avustuksista (ei pelkät kaupungin omat)	Vähintään 1 infotilaisuus järjestetty	Infoa ei järjestetty, opastusta tehtiin sähköisesti ja puhelimitse.

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Avustusmäärärahojen täysimääräinen myöntäminen	Myönnettyjen avustusten määrä / euromäärä.	64 kpl / 110 973€ (budjetoitu 146 300€)
	Kirjaston kanssa yhdessä hankittujen kulttuurivälineiden lainausmahdollisuudesta tiedottaminen	Lainausmäärien kasvu	Kulttuurivälineistä ei eriteltyä lainausmäärän mittaamista, kaikkien välineiden (36kpl) osalta (vuodesta 2019 lähtien) 251 lainauskertaa
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	Perinnepyöräilyjen järjestäminen yhteistyössä Mikkelin Ladun ja Mikkelin Oppaiden kanssa, osallistujamäärien kasvattaminen hallitusti	Toteutuneiden pyöräilyjen määrä / osallistujamäärä	Ei järjestetty.
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Järjestetään vähintään yksi kokeilu luontoympäristössä toteutetusta kulttuurielämyksestä	Vähintään yksi luontoympäristössä järjestetty kulttuurielämys	Hulivilikarnevaalin luontopäivä

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Tarkastellaan erityisesti isojen tapahtumien kuten Hulivilikarnevaalien, Museoiden yön ja Lasten uudenvuoden osalta toimenpiteitä, joilla voidaan aiheeseen vaikuttaa.	Toimenpiteitä tunnistettu ja toteutettu vähintään 3 kpl.	Ei tunnistettu, eikä toteutettu.
	Keskustellaan ilmastokoordinaattorin kanssa kulttuuripalveluiden toiminnasta ja tapahtumista ilmastonäkökulmasta katsoen	Keskustelu käyty	Ei ilmastokoordinaattorin kanssa, mutta nuorten ilmastohankkeen kanssa keskustelua käyty ja tehty yhteistyötä.
Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Matkailun edistäminen	Yhteistyön tiivistäminen ja tiedottamisen syventäminen matkailuorganisaation kanssa	Yhteistyötä lisätty	Yhteistyön ja tiedonkulun syventämistä startattu, työ jatkuu
Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Palvelujen digitalisointi	Tiettyjen, harkittujen sisältöjen digitaalisessa muodossa tarjoaminen, kuten koronarajoitusten aikaan etäkonsertti kouluille	Harkintatyö tehty	Hulivilikarnevaaleilla 12 kpl digitaalisia sisältöjä, Kulttuuripolussa mm. Valokuvakeskuksen & Mikkelin Teatterin osuudet digitaalisena, Satuseikkailu varhaiskasvatukseen
	Selvitetään mahdollisuutta järjestää kulttuuritoimijoille striimauskoulutus	Koulutus järjestetty / ei järjestetty	Ei pidetty vuonna -21, tähtäin keväällä 2022

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Laaditaan selkeitä harjoittelu- / opinnäytetyökokonaisuuksia opiskelijoille	Toteutuneiden harjoittelujen ja opinnäytetöiden lukumäärä	1 harjoittelija, 1 TET-harjoittelija, 0 kpl opinnäytetöitä

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Mikkelin vahvuuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja brändin rakentaminen			
Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Tapahtumat	Hulivilikarnevaalin kehittäminen ja yleisömäärän hallittu kasvattaminen	Kävijämäärä, sisällön hyvä laatu asiakaspalautteiden osalta	Hybriditapahtuma, kävijöitä 5361
	Omat ja yhteistyössä toteutetut tapahtumat, normaalitasolle pääsy koronarajoitusten jälkeen	Lukumäärä / kävijämäärä yhteensä	281 / 27 177

OHJELMAKORTIT

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue /Kaupunginorkesteri

Kaupunginorkesteri tuottaa korkeatasoista ja monipuolista konserttitoimintaa ja yleisötyötä Mikkelissä ja Etelä-Savossa yhteistyössä paikallisten ja maakunnallisten musiikkitoimijoiden, lähiorkesterien sekä kotimaisten ja kansainvälisten yhteistyökumppanien kanssa.

Palvelusuunnitelma

Orkesteri tuottaa taide-elämyksiä ja osallistuu kaupungin monipuolisen kulttuuritarjonnan ylläpitämiseen. Sen tehtävänä on taidemusiikkitradition vaaliminen ja kehittäminen sekä yleisötyö kaikenikäisen kuulijakunnan parissa. Orkesteri on asukkaiden hyvinvoinnin kehittämistä mahdollistava helposti saavutettava kulttuuritoimija. Orkesteri näyttäytyy merkittävänä tekijänä kaupungin mainekuvan kehittämisessä. Orkesteri tekee yhteistyötä paikallisten ja alueellisten musiikkitoimijoiden kanssa, erityisesti Saimaa Sinfonietta -orkesteriyhteistyötä Lappeenrannan kaupunginorkesterin kanssa.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Kaupunginorkesteri onnistui kohtuullisesti toteuttamaan perustehtävänsä vaikka koronarajoitukset vaikuttivatkin toimintaan merkittävästi. Kevään 2021 kaikki konsertit esitettiin suorina verkkolähetyksinä pois lukien toukokuussa järjestetyt kamarimusiikkikonsertit. Orkesteri hyödynsi koronasulkuja äänittämällä levyn suomalaista jousiorkesterimusiikkia, joka pyritään julkaisemaan vuoden 2022 aikana. Syksyllä 2021 orkesteri järjesti konsertteja jo elävälle yleisölle, mutta koronan vaikutuksesta yleisömäärät jäivät odotettua vähäisimmiksi - ihmiset eivät vielä uskaltaneet käydä tapahtumissa. Kulttuuripolun kouluvierailut järjestettiin keväällä verkkototeutuksina ja syksyllä perinteisillä kouluvierailuilla. Palvelukodeissa orkesteri vieraili kesäkuussa.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Lipputuloja jäi saamatta merkittävästi samoin kuin esiintymispalkkioita esimerkiksi festivaaliesiintymisistä. OKM:n koronavastustuksen turvin tulotavoite kuitenkin saavutettiin melko hyvin. Tulotavoitteesta jäätiin 10 000 euroa. Esiintymisiä ei kertynyt vuonna 2021 niin paljon kuin oli suunniteltu, mutta lähelle päästiin lopulta. Suorien internetlähetysten teko lisäsi kuluja 15 000 euroa, mutta OKM:n avustuksia käytettiin näiden tekemiseen. Kulut toteutuivat lähes 100 prosenttisesti, mutta tuloista jäätiin 10 000 euroa. Huomiona mainittakoon, että jatkuvien koronamuutosten vuoksi talouden ennustaminen oli vuoden mittaan erittäin vaikeaa. Tästä johtuen seurannoissa arvioidut luvut poikkeavat jonkin verran lopullisesta tuloksesta.

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Syrjäytymisen ehkäisy	Maksuttomat tapahtumat ja teemapäivät	Kävijämäärät.	1528 kuulijaa
	Aktiivinen arki ja muut vapaa-ajantoimintoihin kannustavat tapahtumat	Kävijämäärät.	
	Palvelujen saavutettavuuden parantaminen digitaalisilla palveluilla ja digiopastuksella.	Internet sisällön katsojamäärät	7542 kuulijaa
Kulttuuripalveluiden käyttö	Orkesteri kuulijamäärätavoite 18 000	Kävijämäärät.	7366 kuulijaa
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Matalan kynnyksen tapahtumia eri puolella kaupunkia ja maakuntaa	Julkisen taiteen poikkihallinnollisen työryhmän kokoontuu säännöllisesti.	
	Musiikilla on psyykkistä hyvinvointia ja aivojen toimintakuntoa ylläpitävää vaikutusta.	Kävijämäärä / erityisryhmien vierailumäärät.	2514 kuulijaa
Digitaalisten mahdollisuuksien parempi hyödyntäminen	Striimauksien ja muiden videointien hyödyntäminen enenevässä määrin.	Videoiden määrä ja katsojamäärät.	10 suoraa internetkonserttia, 7366 kuulijaa. Erilaisia videoprojekteja (mm. Muistin avajaiset, Kalevankangas-video, kh:n

			päätöskonsertti, kouluvierailuvideot.)
--	--	--	---

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Matkailun edistäminen	Orkesterin konsertit tuovat ihmisiä Mikkeliin.	Vierailuryhmien määrä	0. Ryhmät eivät olleet aktiivisia koronan vuoksi.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Mikkelin vahvuuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja brändin rakentaminen	Laadukkaiden tapahtumien, konserttien järjestäminen.	Kävijämäärät.	7366 kuulijaa + 7542 verkkokatselua omissa konserteissa.
	Mikaelissa on yksi Suomen parhaista konserttisaleista ja orkesterin toiminta parantaa Mikaelin tunnettua ja brändiä. (tuottaja, intendentti)	Mikaelin kanssa tehtävän markkinoinnin kehittäminen.	Markkinointia on integroitu ja kehitetty palvelemaan paremmin yleisöä.

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Kaupunkiorganisaation markkinoinnin ja viestinnän viestien ja visuaalisen ilmeen yhtenäistäminen	Orkesteri ottaa elementtejä kaupungin visuaalisesta ilmeestä käyttöön, mutta säilyttää silti oman tunnistettavan ilmeensä. (nuotistonhoitaja-tuottaja, viestintätiimi)		
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Kaupunginorkesterin laatu tunnetaan jo nyt Suomen musiikkitoimijoiden keskuudessa. Tunnettuuden lisäämistä suuren yleisön keskuudessa lisättävä laadukkaalla tuotannolla ja levytyksillä.	Levytysten ja laadukkaiden vierailijoiden saaminen. Riittävä rahoitus.	Konsertteja, joita on arvosteltu kansallisesti merkittävässä lehdissä (HS ja HBL). Kansainvälisiä katseluja internetlähetyksissä.
	Mikkelin orkesterin vierailutoiminta valtakunnallisesti.	Laadukkaat orkesterivierailut Suomessa.	
	Yhteistyö kaupungin kulttuuritoimijoiden kesken ja urheilutoimijoiden kanssa.	Taidealojen raja-aitojen rikkominen ja yhteiset projektit.	Kulttuuripalveluiden kanssa kulttuuripolku sekä päiväkotinäytös.

Kaupunginorkesteri

Vuosi Palvelu	2021			Toteutuma%
	TP -1v	TA	TP	
3300 - Kaupunginorkesteri				
konsertit ja esitykset kpl	37,00	80,00	70,00	87,50 %
menot / konsertti tai esitys €/kpl	-25 354,33	-12 857,85	-14 691,15	114,26 %
kuulijoiden määrä kpl	4 672,00	18 000,00	14 908,00	82,82 %
menot / kuulija €/kpl	-200,79	-57,15	-68,98	120,71 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Konsertteja ei pystytty koronarajoitusten vuoksi järjestämään niin paljon kuin oli suunniteltu. Lähes koko kevätkausi toteutettiin ilman yleisöä suorina verkkolähettyksinä. Kulttuuripolku toteutettiin keväällä verkkotapahtumina ja syksyllä normaalisti. Palvelukotikiertue toteutettiin normaalisti kesäkuussa. Tilausesiintymisiä peruttiin, jolloin niistä saatavat tulot jäivät puuttumaan. Syksyllä yleisö ei vielä uskaltanut lähteä tapahtumiin odotetusti koronan vuoksi. Orkesterin konserteissa yleisöä oli fyysisesti paikalla 7366 ja verkkokonsertteja katsottiin 7542 kertaa.

OHJELMAKORTIT

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue /Museopalvelut

Tavoitteena on edistää kaupunkilaisten hyvinvointia, harrastuneisuutta, lisätä poikkihallinnollisuutta, kehittää toimintaympäristöjä ja sähköisten palvelujen käyttöä sekä tehostaa kumppanuussuhteita yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Mikkelin kaupungin museoiden tehtävänä on säilyttää, tallentaa ja tehdä tunnetuksi paikallista aineellista ja visuaalista kulttuuriperintöä harjoittamalla tutkimusta, opetusta, näyttely- ja julkaisu toimintaa sekä tarjoamalla monipuolisia kuvataidepalveluja. Taidemuseo toimii alueellisena vastuumuseona Etelä-Savossa taidemuseotehtävien osalta ja edistää museotoimintaa, visuaalista kulttuuria sekä taiteeseen liittyvän tiedon saatavuutta toiminta-alueellaan.

Palvelusuunnitelma

Museopalvelujen keskeisiä tavoitteita ovat kulttuuriperinnön tallentaminen ja säilyttäminen sekä kulttuuriperinnön arvostuksen lisääminen. Lisäksi tavoitteena on tulosalueen peruspalveluiden turvaaminen museolain ja -asetuksen edellyttämällä tavalla huomioiden erityisesti lapset ja nuoret, ikääntyneet ja erityisryhmät. Keväällä 2019 taidemuseon asiakaspalvelu, näyttelytoiminta ja museoiden toimistot siirtyivät Graniittitalosta väistölöihin kauppakeskus Akseliin. Graniittitalossa sijainneet museokokoelmat siirrettiin muihin tiloihin vuoden 2020 kevään aikana. Sodan ja rauhan keskus Muisti aloittaa toimintansa Päämajatalossa keväällä 2021. Päämajamuseon perusnäyttelyä uusitaan 2020-2021 vaiheittain. Museopalveluiden kehittämistä jatketaan Mikkelin kaupungin museostrategian mukaisesti.

Palvelusuunnitelmassa korostuu yhteistyö kaupungin eri tulosalueiden ja muiden toimijoiden välillä esimerkiksi Kulttuuripolun ja Museoiden yön toteuttamisessa. Päämajamuseo tekee tiivistä yhteistyötä Sodan ja rauhan keskus Muistin ja Jalkaväkimuseon kanssa.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Vuosi 2021 oli toinen peräkkäinen koronavuosi. Pandemia vaikutti monella tapaa museoiden toimintaan. Keväällä Mikkelin kaupungin museoiden kaikki yleisökohteet olivat suljettuna tai kohteissa noudatettiin tiukkoja yleisömäärärajoituksia. Kesällä koronatilanne rauhoittui ja tiukimmista rajoituksista luovuttiin. Museokohteet olivat avoinna yleisölle lähes normaalisti. Syksyllä tilanne jälleen heikkeni ja rajoituksia lisättiin. Tilaisuuksia ei järjestetty lainkaan. Ryhmäkäyntejä museoissa ei ollut käytännössä ollenkaan. Sodan ja rauhan keskus Muisti avattiin yleisölle 4.6. Muisti ja Päämajamuseo muodostavat näyttelykokonaisuuden, johon pääsee yhteislipulla. Muistin ensimmäinen vuosi sujui erinomaisesti ja kävijätavoitteet saavutettiin. Viestikeskus Lokki jouduttiin sulkemaan yleisöltä, koska luolaston huollon yhteydessä ilmeni kallion voimakasta rapautumista. Lokki on toistaiseksi suljettu yleisöltä, kunnes luolaston turvallisuus voidaan taata. Kakkois-Suomen viestikilta ja museotoimi toteuttivat väliaikaisen Lokki-näyttelyn Päämajamuseoon. Näyttely avattiin yleisölle 27.11.2021. Viestikilta toteutti Lokin historiasta kertovan videon, joka on esillä Päämajamuseossa.

Taidemuseossa oli vuoden aikana kolme vaihtuvaa näyttelyä, Suur-Savon museossa yksi vaihtuva näyttely. Museoiden yö järjestettiin 29.10. Mukana oli seitsemän kohdetta; Suur-Savon museo, taidemuseo, Sodan ja rauhan keskus Muisti/Päämajamuseo, Jalkaväkimuseo, Valokuvakeskus, Pitäjän kirkko ja Ortodoksinen kirkko. Kohteissa oli yhteensä 11 040 käyntiä yhden illan aikana. Kävijöiden määrä museokohteissa kaksinkertaistui edellisvuodesta. Kävijöitä eri museokohteissa oli yhteensä 40 176. Museot saavuttivat kävijätavoitteensa.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Museopalvelut pysyivät annetussa talousarviossa. Toimintatuottojen toteuma oli 133 %, toimintakulujen toteuma 95 % ja toimintakate 92 %. Henkilöstökuluissa säästettiin n. 51 000 euroa, koska koko vuosi työskenneltiin vajaalla henkilökunnalla. Aineista, tarvikkeista ja tavaroista säästettiin n. 48 000 euroa, koska tapahtumat jäivät koronan vuoksi järjestämättä lukuun ottamatta Museoiden yötä. Avustuksia saatiin 72 300 euroa, joista korona-avustuksia oli 21 500 euroa. Avustuksia siirrettiin vuodelle 2022 yhteensä n. 24 000 euroa.

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Syrjäytymisen ehkäisy	Maksuttomat tapahtumat ja teemapäivät	Kävijämäärä	11040 kävijää.
	Palvelujen käyttökynnyksen madaltaminen digitaalisilla palveluilla ja digiopastuksella	Digitaalisten palveluiden käyttäjämäärä	Suur-Savon museon ja taidemuseon You tube -sivuille tuotettiin 14 videota, joita katsottiin 19 525 kertaa. Seppo -peleä pelasi 181 oppilasta.

Digitaalisten mahdollisuuksien parempi hyödyntäminen	Finna –aineiston kartuttaminen/museot. Tuotetaan digitaalisia näyttelyelementtejä Päämajamuseoon osana Sodan ja rauhan keskus Muistin valmistelua.	Digitoidun aineiston määrä Onko toteutettu K/E	10436 objekta K
Palveluiden käyttö	Museot, kävijämäärätavoite 36 150.	Kävijämäärä	40176 kävijää

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Julkisen taiteen edistäminen.	Julkisen taiteen poikkihallinnollisen työryhmän kokoontuu säännöllisesti.	Työryhmä kokoontui viisi kertaa vuoden aikana.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Matkailun edistäminen	Muistin toteuttaminen ja Päämajamuseon perusnäyttelyn uudistaminen	Muisti avataan keväällä 2021	Sodan ja rauhan keskus Muisti avattiin yleisölle 4.6.2021.

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Saavutettavuus	Palveluiden saavutettavuuden parantaminen digitaalisilla palveluilla	Digitaalisten palveluiden käyttäjämäärä	19 525 + 181 =19706
Palvelujen digitalisointi	Tuotetaan verkkomateriaalia, esim. verkkonäyttelyitä	Digitaalisten palveluiden lukumäärä	3 (Seppo-peli, You tube-kanavat, Finna)

3. ELINVOIMAOHJELMA

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Mikkelin vahvuuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja brändin rakentaminen	Laadukkaiden tapahtumien ja näyttelyiden järjestäminen.	Kävijämäärä	40176 kävijää.
Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Päämajamuseo, Sodan ja rauhan keskus Muisti ja Jalkaväkimuseo muodostavat toisiaan täydentävän ja yleisöä kiinnostavan sotahistoriallisen kokonaisuuden	Kävijämäärä	Sodan ja rauhan keskus Muistissa/Päämajamuseossa 28997 kävijää.
Tapahtumat	Tuotetaan monipuolisia, kansalaisia kiinnostavia tapahtumia, kuten esimerkiksi Museoiden yö	Kävijämäärä	Museoiden yössä 11040 käyntiä eri kohteissa.

Museopalvelut

Vuosi Palvelu	2021			Toteutuma%
	TP -1v	TA	TP	
3400 - Museopalvelut				
käynnit kpl	18 253,00	36 150,00	40 176,00	111,14 %
menot / käynti €/kpl	-71,11	-39,94	-34,25	85,75 %
näyttelyiden määrä kpl	10,00	11,00	10,00	90,91 %
tallenteiden määrä kpl	61 649,00	48 500,00	64 693,00	133,39 %
sijoitettavien teosten määrä kpl	685,00	661,00	650,00	98,34 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Toinen peräkkäinen koronavuosi vaikutti monella tapaa museoiden toimintaan. Keväällä Mikkelin kaupungin museoiden kaikki yleisökohteet olivat suljettuna tai kohteissa noudatettiin tiukkoja yleisömäärärajoituksia. Kesällä museokohteet olivat avoinna yleisölle lähes normaalisti. Syksyllä tilaisuuksia ei järjestetty, eikä ryhmäkäyntejä museoissa ollut käytännössä ollenkaan. Sodan ja rauhan keskus Muisti avattiin yleisölle 4.6. Muisti ja Päämajamuseo muodostavat näyttelykokonaisuuden, johon pääsee yhteisliipulla. Muistin ensimmäinen vuosi sujui erinomaisesti ja kävijätavoitteet saavutettiin. Viestikeskus Lokki on toistaiseksi suljettu yleisöltä, kunnes luolaston turvallisuus voidaan taata. Taidemuseossa oli vuoden aikana kolme vaihtuvaa näyttelyä, Suur-Savon museossa yksi vaihtuva näyttely. Museoiden yö järjestettiin 29.10. Mukana oli seitsemän kohdetta; Suur-Savon museo, taidemuseo, Sodan ja rauhan keskus Muisti/Päämajamuseo, Jalkaväkimuseo, Valokuvakeskus, Pitäjän kirkko ja Ortodoksinen kirkko. Kohteissa oli yhteensä 11 040 käyntiä yhden illan aikana. Kävijöiden määrä museokohteissa kaksinkertaistui edellisvuodesta.

Mikkelin kaupunki/Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue/Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta/Kirjastopalvelut

Perustehtävä

Tulosalue vastaa kirjastopalvelujen tuottamisesta Mikkelin kaupungin asukkaille sekä yhteistoimintasopimusten mukaisesti seudun kunnille.

Palvelusuunnitelma

Kirjastopalveluja tarjotaan ja kehitetään vuonna 2019 laaditun palvelusuunnitelman mukaisesti kiinteissä toimipaikoissa, hakeutuvana palveluna ja verkkopalveluina. Toiminnan tavoitteissa korostuu erilaisten lukutaitojen edistäminen ja myös muun aktiivista kansalaisuutta ja hyvinvointia edistävän toiminnan mahdollistaminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Kouluyhteistyön kehiksenä toimii edelleen kirjaston ja perus- ja esiopetuksen yhteisesti toteuttama Kirjastopolku-ohjaussuunnitelma.

Kiinteiden toimipaikkojen palveluverkko on talouden tasapainottamistoimenpiteiden myötä supistunut, mikä vaikuttaa palvelujen saatavuuteen. Kaikissa kiinteissä toimipaikoissa tulee tulevaisuudessa olla mahdollisuus aukioloaikoja lisäävään omatoimikäyttöön. Silloin esimerkiksi kirjaston aineistojen lainaaminen, lehtien lukeminen ja kirjaston tilojen käyttö omaehtoiseen yhdistys- tai muuhun toimintaan ovat mahdollisia myös silloin, kun kirjastossa ei ole henkilökuntaa paikalla.

Hakeutuvaa palvelua toteuttavan Liikkuvat kirjastopalvelut -yksikön toiminta vakiinnutetaan ja sitä kehitetään saadun kokemuksen ja palautteen perusteella. Yksikkö perustettiin paikkaamaan lakkautettujen toimipisteiden alueiden kriittisimpiä palvelutarpeita. Liikkuvat kirjastopalvelut jalkautuvat yhteistyökumppaneiden tiloihin kuten kouluille tai palvelutaloille. Toimintaan kuuluu aineistopalvelujen kuten pop-up-kirjastojen ja kirjakassitoimitusten lisäksi kirjastoammatillisen osaamisen viemistä asiakkaiden luo. Liikkuvien kirjastopalvelujen henkilökunta toteuttaa esimerkiksi Kirjastopolku-yhteistyöohjelmaan kuuluvia kirjavinkkauksia, satutunteja ja erilaisia lukupiirejä kuten seniorien kirjallisuustuokioita.

E-aineistopalveluja ja muita kirjaston verkkopalveluja kehitetään Lumme-kirjastojen laajuisesti yhteistyössä muiden kimpan kirjastojen kanssa. Lumme-Finna-verkkokirjaston toiminnallisuutta parannetaan. Verkkokirjaston online-asiakaspalvelu (chat-palvelu) vakiinnutetaan ja tutkitaan mahdollisuutta ottaa käyttöön chatrobotti, jonka avulla chat-palvelua voitaisiin tarjota silloinkin kun henkilökuntaa ei ole käytettävissä vastaamaan. Vakiintuneita toimintamuotoja kuten lukupiirejä ja kirjavinkkauksia pyritään muuntamaan myös verkossa toteutettaviksi.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Vuoden 2021 kirjaston toimintaa siirrettiin aktiivisesti verkkoon, koska rajoitusten vuoksi ryhmäkäynnit eivät olleet mahdollisia. Pääkirjastossa toteutettiin keväällä verkon kautta Kirjastopolun kirjastosuunnistukset ja vinkkaukset etänä, samoin aikuisten digitaitoja tukevat Tietotunnit, kirjaston esittelyt sekä lukupiirit ja muut tapahtumat toteutettiin etänä. Vinkkaukset välitettiin tehokkaasti yhtäaikaan useille luokille. Syksyllä etävinkkaukset jatkuivat mutta muut suunnitelman mukaiset kirjastokäynnit voitiin toteuttaa kirjastoissa.

Mikkelin seutukirjaston kokonaislainaus oli 624 070 lainaa ja nousua oli edelliseen vuoteen lähes 8%, vaikka kaikki kolme kaupunkialueen lähikirjastoa lakkautettiin vuonna 2020. Lainaus nousi erityisesti pääkirjastossa, kokonaislainaus nousi reilulla 11%:lla edellisestä vuodesta. Lainauksen kasvusta huolimatta tavoitteesta jäätettiin lähes 16 000:n lainan verran. Kirjastokäynteihin rajoitukset vaikuttivat lainoja rajummin, kirjastokäynnit yhteensä 247 935 käyntiä ja tavoitteesta jäätettiin reilusti. Omatoimikirjastoissa käyntimäärät kuitenkin nousivat huolimatta siitä, ettei omatoimiaikaa sallittu maaliskuusta toukokuulle ja muitakin rajoituksia oli. Vuoden 2021 aikana saatiin omatoimitekniikka kaikkiin lähikirjastoihin, vuoden alussa avattiin Otavan omatoimi ja lokakuun lopussa hankeavustuksella Anttolan kirjaston omatoimi. Vain pääkirjastossa ei omatoimitekniikkaa ole.

Liikkuvien kirjastopalveluiden toiminnassa syksyllä 2021 ensimmäinen aikataulun mukainen kausi toteutui. Pop up-kirjastoja toteutettiin kouluilla ja Rantakeitaassa, asiakastoiveita huomioitiin aikatauluissa, myös toivottu aineistovarausten nouto toteutettiin Rantakeitaassa sekä kehitettiin kirjakassipalveluita kouluille. Kirjastoammatillista osaamista vietiin eri kohderyhmille verkkolukupiirin ja -vinkkausten, sekä sanataidepajojen, selkolukupiirin ja aikuisten mediakasvatustuokioiden muodossa.

Kokoontumisrajoitusten aikana chat-palveluaikaa pidennettiin asiakaspalvelun saavutettavuutta lisäämään. E-aineistopalveluita kehitettiin mm verkkokirjasto Lumme-Finnassa syksyllä 2021 toteutetulla asiakaskyselyllä, missä asiakkaat saivat äänestää etäkäyttöisesti lehdistä ja vaikuttaa siten e-lehtitarjontaan: asiakkaiden suosikit otettiin valikoimaan. E-kirjojen lainamäärien kasvu

tasaantui vuonna 2021, lainamäärä lähes 11 000 lainaa. E-kirjalainojen osuus kokonaislainoista Mikkelin seutukirjastolla oli noin 1,6%.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Kirjastopalvelujen toimintatuottojen toteuma oli 120 %, toimintakulujen toteuma 91 % ja toimintakate lähes 87 %.

Henkilöstösäästöjä syntyi pitkistä poissaoloista, joihin ei otettu sijaista, lisäksi yhden työntekijän työsuhde muuttui osa-aikaiseksi hänen toivomuksestaan. Kokonaissäästö henkilöstökuluista 142 000 euroa. Palvelujen ostoista säästy 126 000 euroa, erityisesti ICT-palvelut olivat ja matkustus- ja kuljetuspalvelujen menot jäivät alle arvioidun. Aineista, tarvikkeista ja tavaroista säästy 30 000 euroa. Avustuksia uusiin hankkeisiin saatiin 94 300 euroa. Avustuksia vuodelle 2022 siirrettiin 38 700 euroa.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Syrjäytymisen ehkäisy	Kirjaston kaiken toiminnan tavoitteena on syrjäytymisen ehkäisy luku- ja kansalaistaitojen kautta.		
	Uusille urille – nuorten työelämätaitojen vahvistaminen –ESR-hanke yhteistyössä XAMKin, ESEDUn ja SAMIEDUn kanssa. Hankkeen päätavoitteena on edistää eteläsavolaisten nuorten koulutukseen ja työelämään kiinnittymistä ja sitä kautta vahvistaa heidän asemiaan ja aktiivisuttaan työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa.	Hankkeessa syntyneiden oivallusten vieminen käytäntöön.	Toteutettiin monilukutaitoja edistävä pakopeli, Lumme-Finna verkkokirjaston opasvideo tiedonhausta, medialukutaitotesti, tietopankki medialukutaitoa kehittävästä menetelmästä 2. asteen opettajien käyttöön. Kaikki tuotokset on muotoiltu 2. asteelle sopiviksi ja edistämään nuorten aktiivista kansalaisuutta sekä työelämään siirtymistä. Kirjaston osalta hanke päättyi 31.12.2020.
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Sosiaaliset kohtaamiset mahdollistava sisältötyö: satutunnit, lukupiirit, selkolukupiiri, senioreille suunnatut tarinatuokiot, taidemusiikkiklubi, sanataidepajat, lukukoiratoiminta, lukuneuvojatoiminta, sosiokulttuurisen lukemisen työpajakokeilut Yhdessä lukemisen sinfonia - hankkeessa yhteistyössä XAMKin kanssa.	Osallistuneiden määrä	Yhdessä lukemisen sinfonia - hanke ei toteutunut, koska haettua avustusta ei saatu. satutunnit: 276 satusuunnistus: 11 lukupiirit (sis. lehtilukupiirit): 140 selkolukupiirit: 10 taidemusiikkiklubi: 140 Kirjastossa soi blues: 47 sanataidepajat: 125 lukukoira: 79 lukuneuvoja: 60 kirjailijavierailut: 99 kirjakeskustelut ja -esittelyt: 193 tapahtumien osana toteutettu sisältötyö: 168 Kaikki yhteensä: 1348

	Digikuilun pienentäminen ja nyky-yhteiskunnassa tarvittavien kansalaistaitojen edistäminen: kirjaston omana toimintana ja yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa järjestämät opastukset (tietotunnit, Estery vertaisopastukset)	Opastusten määrä Osallistujien määrä	Tietotunnit: 19 kertaa/ 118 osallistujaa Vertaisopastus: 15 kertaa/ 117 osallistujaa (vertaisopastukset toteutuivat koronan vuoksi vain syyskaudella). Vertaisopastukset nykyisin Mikkelin vapaaehtoisverkoston kautta.
	Makerspace-tilan perustaminen sekä soittimien, liikunta- ja muiden harrastusvälineiden lainauksen vakiinnuttaminen	Makerspace perustettu. Lainattavien harrastusvälineiden lainamäärät.	Makerspace tilaa ei perustettu, tilaintegraatiosuunnitelma-aikana pääkirjaston toimintojen suunnittelua ei edennyt. Harrastusvälineiden lainaus on vakiintunut, mutta kirjastojärjestelmästä niiden lainoja ei pystytä erottamaan muista esinelainoista.

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Kirjasto tarjoaa tiloja kuntalaisten omaehtoiseen toimintaan.	Varausten määrä	Varausten määrät Mikkeli-sali: 30 Neuvotteluhuone: 85 Tutkijahuoneet: 92 Monitoimitila 40 Koulutustila 31 Maksuton näyttelytila 32 Avoin lava 1
	Omatoimiajan lisääminen kirjastoissa	Omatoimiajan määrä tunteina	Omatoimitunnit 10 707 t Koronan vuoksi omatoimiaika oli 8.3.- 7.5.21 kokonaan pois käytöstä, muuten omatoimiaika oli rajoitettu pääkirjaston arki- ja viikonloppu-aikoihin (ei omatoimiaikaa viikonloppuina) 15.8.21 asti. Kaikkiin lähikirjastoihin saatiin omatoimi: vuoden alussa Otavaan ja 20.10.21 Anttolaan. Itsepalvelutunnit 1728 t (pääkirjastossa)

Kirjastot

Vuosi Palvelu	2021			Toteutuma%
	TP -1v	TA	TP	
3600 - Mikkelin kirjastot				
Mikkelin kirjastot yhteensä, lainat kpl	410 331,00	640 000,00	624 070,00	97,51 %
menot / laina €/kpl	-7,60	-5,07	-4,62	91,02 %
Mikkelin kirjastot yhteensä, käynnit kpl	276 675,00	523 000,00	247 935,00	47,41 %
menot / käynti €/kpl	-11,27	-6,21	-11,62	187,22 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Toisena koronavuonna 2021 kokonaislainaus nousi edellisen vuodesta 7,7%, mutta silti tavoitteesta jäätiin 15 930 lainaa. Käyntiluvut saadaan otantapäivistä. Käynneissä pudotus edelliseen vuoteen oli huomattava ja v. 2021 tulostavoitteesta jäätiin yli 275 000 käyntiä. Erityisesti käyntejä mutta varmasti myös lainoja veroittivat tiukat kävijämäärärajoitukset tammi-toukokuussa 2021.

Mikkelin kaupunki/Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue/ Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta/Kansalaisopisto ja osallisuus

Tavoitteena on edistää kaupunkilaisten hyvinvointia ja harrastuneisuutta, lisätä poikkihallinnollisuutta, kehittää toimintaympäristöjä ja sähköisten palvelujen käyttöä sekä tehostaa kumppanuussuhteita yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

Tulosalue vastaa kansalaisopistopalvelujen tuottamisesta sekä vaikuttamistoimielinten ja osallisuuden tukemiseen liittyvistä avustuksista.

Palvelusuunnitelma

Tulosalueen palvelut edistävät asukkaiden hyvinvointia ja ehkäisevät syrjäytymistä. Palveluissa pyritään ottamaan huomioon erilaiset kohderyhmät ja kehittämään markkinointia ja käyttäjälähtöisiä palveluita.

Palvelut ovat pääasiallisesti lähipalveluita, joiden järjestäminen maantieteellisesti laajalla alueella on niukkenevilla resursseilla vaikeaa.

Mikkelin kansalaisopiston koulutustehtävä perustuu paikallisesti ja alueellisesti muun muassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, syrjäytymisen ehkäisyyn ja seniorikansalaisten keskimääräistä suurempaan määrään. Koulutustehtävässä otetaan huomioon myös sivistystarpeen nopeat ja joskus yllättävätkin muutokset. Kansalaisopiston toiminta on seudullista ja perustuu paitsi tiiviiseen yhteistyöhön sivistystoimen sisällä ja kaupungin muiden toimialojen kanssa myös erilaisiin kumppanuuksiin muiden vapaan sivistystyön oppilaitosten, kolmannen sektorin toimijoiden ja muiden potentiaalisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Opisto toimii sivistystehtävänsä ohella merkittävänä hyvinvoinnin, elinvoiman ja osallisuuden lisääjänä ja edistäjänä alueella.

Vammaisneuvosto, vanhusneuvosto ja alueellinen toiminta ovat tärkeitä väyliä osallisuuden turvaamiseksi sekä eri ryhmien näkökulmien huomioon ottamiseksi päätöksenteossa. Avustuksilla ja monipuolisilla yhteistyösopimuksilla ylläpidetään ja kehitetään palvelutarjontaa ja luodaan kolmannen sektorin toimijoille mahdollisuuksia kokeilla uudentyyppisten palveluiden tuottamista.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Suuri osa kansalaisopiston kevään kurssitoiminnasta peruttiin. Osa kursseista voitiin toteuttaa etäopetuksena. Lisäksi lasten ja nuorten opetusta sekä musiikin yksilöopetusta voitiin järjestää välillä myös etäopetuksena.

Osallisuuden alueella kaupunki hyväksyi keväällä lähidemokratiamallin ja syksyllä toteutettiin ensimmäinen kumppanuuspöytäilta. Tiivis yhteistyö järjestöjen kanssa, osallistuvan budjetoinnin vakiinnuttaminen ja monia muita osallisuutta lisääviä asioita sisällytettiin vuosia 2022-2024 koskevaan osallisuussuunnitelmaan. Suunnitelman hyväksyminen siirtyi vuoden 2022 puolelle.

Järjestöavustuksia haettiin selvästi vähemmän kuin tarkoitukseen oli budjetoitu.

Aluejohtokuntien toiminta siirtyi toimintavuoden aikana sivistyksen palvelualueelta asumisen ja toimintaympäristön palvelualueen hallinnoitavaksi.

Vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto ovat aktiivisesti ottaneet kantaa omia ryhmiään koskeviin asioihin ja antaneet lausuntoja kaupunkiorganisaatiossa suunnitteilla olevista hankkeista ja palveluista. Jäsenyydet kaupungin lautakunnissa on koettu neuvostoissa myönteisenä osallisuutta lisäävänä asiana.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Kansalaisopiston kurssimaksuja jouduttiin palauttamaan huomattava määrä ja koska palautuksissa oli mukana myös syksyllä 2020 maksettuja maksuja, ovat kurssimaksutuotot selvästi miinuksella. Ulkopuolisilla kuten järjestöillä ei ollut mahdollisuutta käyttää opiston tiloja kevään aikana. Näin ollen vuokratuottoja ei keväältä tullut lainkaan. Henkilöstökuluissa syntyi kevään aikana kurssien perumisen takia kuitenkin selkeää säästöä. Syyslukukausi sujui koronan näkökulmasta ilman keskeytyksiä, mutta opiskelijamäärä ei palannut koronaa edeltävälle ns. normaalitasolle. Syksyn tulot eivät kompensoineet riittävästi kurssimaksuvajausta.

Kevätlukukauden vähäisen kurssitoteuman takia opetustuntimäärä jäi toimintavuoden aikana poikkeuksellisen alhaiseksi, vaikka tilannetta koetettiin korjata syyslukukauden aikana. Kokonaistuntimäärä oli 15.089 ja valtionosuustuntien määrä vain 14.684 eli vähemmän kuin kaupungin valtionosuustuntikiintiö, joka oli 16.564. Alituksella ei pitäisi olla vaikutusta opiston saamaan valtionosuuteen. Koronan vaikutusta tuntimäärään kuvaa hyvin se, että vuonna 2019 opistolla oli tunteja 21.243 ja vuonna 2020 vielä 17.470.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Syrjäytymisen ehkäisy	Kansalaisopiston kaikki toiminta ja kaikki osallisuutta tukeva ja edistävä toiminta ehkäisevät syrjäytymistä.	Toteumalle ei ole mittaria.	Toteutuu toiminnassa automaattisesti.
Kumppanuustalo-toimintamalli	Kumppanuusmallin valmistelu yhteistyössä kolmannen sektorin, maakunnan ja ESSOTE:n kanssa. Toimintamallilla edistetään julkisen ja kolmannen sektorin tiivistä yhteistyötä.	Hankkeen toiminta käynnistetty/Kumppanuuksien syntyminen	Asia sisällytetty vuosien 2022-2024 osallisuussuunnitelmaan, jonka hyväksyminen siirtyi vuoden 2022 puolelle. Lisäksi vuoden 2021 aikana on aloitettu laajan osallisuushankkeen valmistelu.
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Kansalaisopiston kurssitoiminta on perinteisesti lisännyt osallisuuden kokemuksia ja tarjonnut monia muitakin hyvinvointia lisääviä elementtejä kurssilaisille. Kansalaisopisto tekee järjestöjen kanssa monenlaista yhteistyötä ja edistää sitäkin kautta osallisuutta ja toimijuutta.	Osallistuneiden määrä Kansalaisopiston opiskelijakyselyt	Opistossa oli opiskelijoita kertomusvuonna 3.850, mikä on selvästi vähemmän kuin edellisvuonna (4.644). Vähennys johtuu koronapandemiasta. Opiskelijakyselyä ei keväällä 2021 tehty koronapandemian takia. Moni kurssi jouduttiin keskeyttämään kevätkauden aikana.
	Osallistuvan budjetoinnin kokeilujen jatkaminen ja sopivien mallien löytäminen. Kumppanuuspöytätoimintamallin käyttö.	Osallistuvalla budjetoinnilla jaettu raha euroina Kumppanuuspöytätilaisuuksien määrä	4.356 euroa (ikäihmisten liukuesteet) ja 8.470 euroa (riksapyörän hankinta ikäihmis-ten ulkoilun mahdollistamiseksi). Osallistuvan budjetoinnin vakiinnuttaminen on sisällytetty vuosien 2022-2024 osallisuussuunnitelmaan, joka on luottamuselinkäsitelyssä vuoden 2022 puolella. Kumppanuuspöytätilaisuuksia on järjestetty suunnitelman mukaisesti yksi (syyskuu).

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Kansalaisopisto tarjoaa tiloja järjestöjen ja kaupungin asukkaiden käyttöön. Myös opiston omat tapahtumat ja harrastusryhmät tukevat tavoitetta. Kumppanuusmallin ja osallistuvan budjetoinnin	Vuokrattavien tilojen käyttöaste. Kumppanuuspöytätilaisuuksien määrä. Osallistuvalla budjetoinnilla jaettu raha euroina.	Tiloja ei ole koronan takia pystytty vuokraamaan normaalisti, koska kaupungin tilojen vuokraaminen ulkopuoliseen käyttöön oli osan vuodesta kiellettyä.

	kehittäminen antavat lisää mahdollisuuksia kansalaislähtöisyyden tukemiseen.		Kumppanuuspöytätilaisuuksia on järjestetty suunnitelman mukaisesti yksi (syyskuu). 4.356 euroa (ikäihmisten liukuesteet) ja 8.470 euroa (riksapyörän hankinta ikäihmisten ulkoilun mahdollistamiseksi)
--	--	--	--

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Palvelujen digitalisointi	Kansalaisopiston netti-ilmoittautumisten suhteellinen määrä lisääntyy joka vuosi. Myös kurssien netissä maksaminen on ollut pitkään mahdollista ja lisääntynyt koko ajan. Myös nettikurssien määrä on vuosi vuodelta lisääntynyt.	Netti-ilmoittautumisten suhteellinen määrä. Nettikurssien määrä.	Netti-ilmoittautumisten suhteellinen osuus kansalaisopiston kursseille nousee joka vuosi.
Kestävä kehitys ja ilmastonmuutoksen torjunta	Kestävä kehitys on koko ajan mukana opiston toiminnassa ja myös kurssitarjonnassa. Esimerkiksi kierrätysmateriaaleja käyttävien käden taitojen kursseja on lisätty.	Kestävään kehitykseen kytkeytyvien kurssien määrä.	

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Osa kansalaisopiston kursseista hyväksytään opintosuorituksiksi Mikkelin lukiossa ja Etelä-Savon ammattiopistossa. Kumppanuustalon kautta oppilaitosyhteistyö lisääntyy, kun opiskelijat voivat saada harjoittelupaikkoja kumppanuustalosta.	Tavoitetasoa ei tarvitse määritellä, kyse on tärkeästä lisäpalvelusta.	

Vapaa sivistystyö

Vuosi Palvelu	2021			Toteutuma%
	TP -1v	TA	TP	
3700 - Vapaa sivistystyö				
opiskelijat kpl	4 546,00	5 100,00	3 850,00	75,49 %
menot / opiskelija €/kpl	-378,32	-360,78	-399,87	110,83 %
opetustunnit kpl	17 343,00	20 500,00	15 089,00	73,60 %
menot / opetustunti €/kpl	-99,17	-89,76	-102,03	113,67 %
kurssilaisia kpl	6 176,00	10 000,00	6 537,00	65,37 %
menot / kurssilainen €/kpl	-278,47	-184,00	-235,51	127,99 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Opetustuntimäärä jäi poikkeuksellisen alhaiseksi. Osa kansalaisopiston kursseista jouduttiin kevään aikana keskeyttämään tai perumaan koronan takia ja tämä vaikutti huomattavasti maksutuottoihin, joskin vähensi myös henkilöstömenoja. Myöskään tiloja ei voitu vuokrata ulkopuolisille toimijoille suunnitelman mukaisesti ja tämäkin johtui koronasta.

Mikkelin kaupunki / sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue / Liikuntapalvelut

Liikuntalain mukaan kunnan tehtävänä on luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalaistoimintaa sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Liikuntapalvelut tekee liikunnan edistämiseksi yhteistyötä sekä eri hallinnonalojen että paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa.

Helposti saavutettava ja monipuolinen liikuntapaikkatarjonta ja liikunnan ohjaus kannustavat kuntalaisia ohjattuun ja omaehtoiseen liikuntaan. Liikuntapaikkarakentaminen ja jo olemassa olevien liikuntapaikkojen kunnostaminen paremmin nykyvaatimuksia vastaaviksi lisää kuntalaisten liikkumista. Tällainen vaikutus on esimerkiksi lähiliikuntapaikkojen perusparannuksella.

Palvelusuunnitelma

Liikuntapalvelut ovat lähipalveluita, joiden tavoitettavuus sekä taajama- että haja-asutusalueella tulee turvata. Liikkuva Mikkelä 2030 –ohjelman sekä Tatu -ohjelman mukaisia suunnitelmia viedään käytäntöön.

Liikuntapaikoille viimeistellään hoitotason kuvaus ja hoitosuunnitelma. Liikuntapaikkoja kunnostetaan ja rakennetaan suunnitelmallisesti. Aluekoulujen suunnittelussa huomioidaan sekä sisä- että ulkoliikuntamahdollisuuksien turvaaminen koulujen yhteydessä.

Senioriliikuntatoimintaa jatketaan ja kehitetään edelleen, vertaisryhmiä lisätään. Liikuntaseuroihin kuulumattomia lapsia ja nuoria ohjataan liikunnan pariin. Elintapaohjaustoimintaa jatketaan ja kehitetään edelleen yhdessä Essoten kanssa.

Seurayhteistyötä kehitetään perustamalla seurafoorumi.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Liikkuva Mikkelä 2030 -ohjelma valmistui toukokuussa 2021. Ohjelmassa korostuu vahvasti lapset ja nuoret, luontoliikunta ja terveysliikunta. Vuoden aikana kehitettiin erityisesti luontoliikuntaolosuhteita. Kalevankankaan kuntoportaat ja kaksi uutta polkureittiä valmistuivat, retkeilyreitit kunnostettiin mm. opastusta ja esteettömyyttä parantamalla ja kuntoratoja kunnostettiin Kyrönpellon ja Tuppuralan alueilla. Kaupungin ylläpitämien latujen ja kenttien hoitoluokituksia päivitettiin.

Uusi jalkapallohalli valmistui kesä-heinäkuun vaihteessa 2021, mikä paransi huomattavasti erityisesti lasten ja nuorten harrastusolosuhteita. Urpolan tekojätkäkallo otettiin käyttöön ensimmäistä kertaa syksyllä 2021, jolloin myös maksullisten vuorojen myyminen alkoi. Rantakylän huoltorakennus pukukoppeineen valmistui marraskuussa 2021.

Senioreiden elintapaohjaustoimintaa toteutettiin ja edelleen kehitettiin koronarajoitusten sallimissa rajoissa. Avoin senioriliikuntatoiminta toteutui lähes koko vuoden osalta ulkotiloissa. Vertaisohjaajatoiminta oli pääsääntöisesti tauolla koronarajoitusten vuoksi. Lasten ja nuorten valttitoiminta jatkui mutta koronarajoitukset vähensivät toimintaa. Koululaiskilpailuja ja tapahtumia ei toteutettu koronaepidemian vuoksi.

Seurafoorumin ensimmäinen tapaaminen pidettiin 26.4.2021 Teams-tapaamisena.

Liikuntapalvelut oli aktiivisesti mukana Eteläisen aluekoulun sisäliikuntatilojen ja piha-alueiden suunnittelussa.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Koronaepidemian vuoksi uimahallit olivat kiinni 1.1.-25.4.2021. Koko loppuvuoden (touko-joulukuu) yleisöuintien kävijämäärät olivat vain noin 46 % vuoden 2019 kävijämääristä ennen koronaepidemiaa. Aikuisien sisäliikunta sekä kaupungin liikuntaryhmät olivat koronarajoitusten vuoksi tauolla 1.1.-23.4.2021. Syksyllä 2020 kerättyjä ohjaustoiminnan osallistumismaksuja jouduttiin palauttamaan. Toimintatuotot jäivät noin 217 000 euroa muutetusta talousarviosta ja noin 587 000 euroa alkuperäisestä talousarviosta. Vastaavasti mm. henkilöstökuluissa syntyi säästöä noin 175 000 euroa. Toimintakulut jäivät kokonaisuudessaan noin 466 000 euroa alle talousarvion. Toimintakate oli siis noin 249 000 euroa parempi muutettuun talousarvioon verrattuna ja ylitti Alkuperäisen talousarvion noin 121 000 eurolla.

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Syrjäytymisen ehkäisy	Senioriliikunnan vertaisvetureiden kouluttaminen ja vertaisryhmien lisääminen.	Ryhmien määrä	11, korona vaikutti ryhmien määrään. Ryhmät eivät lainkaan toiminnassa keväällä 2021.
	Liikuntaseuroihin kuulumattomien lasten ja nuorten ohjaaminen liikunnan pariin	Valtti-toimintaan osallistuvien määrä, lasten ja nuorten liikuntaryhmien kävijämäärät pariin	Valtitoimintaan osallistuvien määrä: 6. Lasten ja nuorten ryhmiin osallistuneiden kävijöiden käyntikertojen määrä: 1024.
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Seurafoorumien perustaminen ja toiminnan muotoutuminen	Osallistuvien seurojen määrä	16
	Omatoimiseen liikuntatoimintaan kannustaminen, eri lajeihin tutustuminen koululaiskilpailuissa ja tapahtumissa, harrastuksiin tutustumista tukevien palvelutuotteiden kehittäminen, lippuhintojen pitäminen maltillisena	Koululaiskilpailuiden osallistujamäärä, eri lajien määrä ja yhteistyökumppaneiden määrä. LiHAppro ja Aktiivinen Arki -tapahtumassa olevien toimijoiden määrä. Ostettujen seniorikorttien määrä.	Koronarajoitusten takia ei järjestetty koululaiskilpailuja eikä Aktiivinen Arki ja LiHAppro -tapahtumia. Seniorikortit: ½ vuoden kortti 657 kpl 1 vuoden kortti 185 kpl

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen	Aktiivinen osallistuminen poikkihallinnolliseen suunnitteluun ja kehittämiseen.	Kohentunut infrastruktuuri	Liikuntapalvelujen toteutuneet toiminnot: Anttolan Hallavuoren ja Ristiinan Linnaniemen uudet polkureitit, Tuppuralan kuntoradan rantareitin kunnostaminen, Kyrönpellon kuntoradan uudet reittisuudet, fillaritestastaapahtuma.
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Koulu- ja vapaa-ajankäytössä olevien lähiliikuntapaikkojen ja liikuntatilojen huomiointi kouluverkkoratkaisujen yhteydessä	Koulujen yhteydessä tai lähiympäristössä sijaitsevien liikuntapaikkojen kehittämisen ja monipuolistamisen huomiointi aluekouluratkaisun yhteydessä sekä mahdollisesti uusien koulurakennusten alle jäävien liikuntapaikkojen korvaaminen	Liikuntapalvelut olivat aktiivisesti mukana Eteläisen aluekoulun liikuntatilojen ja pihan suunnittelussa. Alueen lähiliikuntapaikka- tilanne paranee selkeästi uuden aluekoulun liikuntatilojen ja pihan valmistuttua.
	Elintapaohjauksen kehittäminen yhdessä Essoten kanssa.	Senioreiden elintapaohjauksessa/tehokunto saliharjoittelussa käyneiden määrä, elintapaohjauksessa olevien kävijämäärä uimahalleissa	Senioreiden elintapaohjaus: 22 henkilöä. Essoten elintapaohjauksen kautta ohjattujen kävijöiden määrä uimahalleissa: 131.
Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Monipuoliset, laadukkaat ja helposti saavutettavat soveltavan liikunnan ryhmät aikuisille ja lapsille	ryhmien määrä	55

	Esteettömyyden ja turvallisuuden edistäminen palveluissa ja toimipaikoissa	Esteettömyysuunnitelman päivitys tehty	Päivitykset tehty
--	--	--	-------------------

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Palvelujen digitalisointi	Hellewi –kurssinhallintapalvelu sekä verkkoasiointi kassa- ja maksupalveluissa kehittyä ja toimii sujuvasti tuottaen mm. kulunseurantatietoa.	tilastojen kattavuus, verkkomaksaminen on mahdollista	Verkkokauppa otettiin käyttöön 2021.
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Liikuntapaikkarakentamisessa ja –hoidossa edetään kestävän kehityksen suuntaan	Kestävän kehityksen tavoitteiden huomioiminen liikuntastrategiassa	Kestävä kehitys huomioitu Liikkuva Mikkeli 2030 -ohjelmassa

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Kalevankangas -kehittämislusta	Kalevankankaan liikunta-alueen kehittäminen.	Jalkapallohalli ja kuntoportaat valmistuvat, lajiolosuhteet paranevat	Jalkapallohalli luovutettiin liikuntapalvelujen käyttöön 1.7.2021. Kuntoportaat valmistuivat kesällä 2021. Kyröpellon reittiä uudistettiin Haulikkoradan kohdalta.

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Laadukkaiden liikuntapaikkojen rakentaminen ja kunnossapito.	Liikuntapaikkojen kunnostus, koneiden ja kaluston ajanmukaisuus	Jalkapallohalli ja Kalevankankaan kuntoportaat valmistuivat. Urpolan tekonurmen aidat ja päätyverkot uusittiin ja kaukalon ja kentän välinen alue asfaltoitiin. Urpolan tekojäähaukalo otettiin käyttöön. Tuppuralan kuntorataa kunnostettiin. Kyröpellon kuntorataa siirrettiin kauemmas haulikkoradasta. Anttolaan asennettiin ulkokuntolaitteet. Otavan kaukalo uusittiin. Säynähtiin rakennettiin esteetön laiturin ja tulipaikka, puuliiteri. Reitti siirrettiin kulkemaan metsäteiltä kokonaan metsän puolelle. Retkeilyreittien opasteita uusittiin. Anttolaan ja Ristiinan valmistuivat uudet polkureitit. Rantakylän huoltorakennus valmistui.

			Kalusto- ja konehankintoja: kelaleikkuri sekä Rantakeitaan uimahallin UV-puhdistin ja kameravalvontajärjestelmä.
	Liikuntamahdollisuuksista viestiminen.	kaupungin nettisivuilla ajantasainen tieto kaikista liikuntapaikoista ja toiminnasta.	Latu- ja jääkenttätieto-ohjelmaa päivitettiin, päivitystä jatketaan 2022.

Liikuntapaikat

Vuosi Palvelu	2021			Toteutuma%
	TP -1v	TA	TP	
4000 - Liikuntapalvelut				
ohjaaja-avustusta saaneiden järjestöjen määrä kpl	15,00	34,00	33,00	97,06 %
menot / avustettu järjestö €/kpl	-16 181,39	-10 954,14	-10 044,50	91,70 %
4300 - Uimahallit				
uimahallien käynnit kpl	93 946,00	183 503,00	94 776,00	51,65 %
menot / käynti €/kpl	-18,06	-10,26	-17,24	167,97 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Koronaepidemian vuoksi uimahallit olivat kiinni 1.1.-25.4.2021. Sulkujen jälkeen jäi kävijämäärä loppuvuoden osalta 46 prosenttiin vuoden 2019 kävijämäärästä eli ajasta ennen korona-aikaa. Aikuisten sisäliikunta sekä kaupungin ohjatut liikuntaryhmät olivat koronan vuoksi tauolla 1.1.-23.4.2021. Syksyllä 2020 kerättyjä ohjaustoiminnan osallistumismaksuja jouduttiin palauttamaan. Liikkuva Mikkeli 2030 -ohjelma valmistui 5/2021. Kalevankankaan kampuksen toimijoiden yhteistyön suunnittelu käynnistyi ja se jatkuu 2022. Uusi jalkapallohalli valmistui.

Mikkelin kaupunki / sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue / Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut edistää palveluillaan nuorten psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia, ehkäisee syrjäytymiskehitystä ja vahvistaa nuorten kansalaisvalmiuksia. Monipuolinen nuorisotyö kannustaa ohjattuun ja omaehtoiseen toimintaan.

Alueellinen nuorisotyö tukee nuoren kasvua pitkäjänteisesti ja edistää nuoren olosuhteita elinpiirinsä yhteisöissä sekä tarjoaa nuorille turvallisia toimintaympäristöjä eri tiloissa ja sosiaalisen median ympäristöissä. Kohdennettu nuorisotyö tukee nuoren yksilöllistä kasvua ja kiinnittymistä yhteiskuntaan. Osallisuustoiminta edistää nuorten vaikuttamismahdollisuuksia ja kuulluksi tuleamista. Yhteiskunnallinen nuorisotyö kerää tietoa, kehittää olosuhteita, edistää yhdenvertaisuutta ja ohjaa nuorisotyön toteutusta.

Palvelusuunnitelma

Nuorisopalvelut ovat lähipalveluita, joiden tavoitettavuus sekä kaupunki- että haja-asutusalueella tulee turvata. Digitaalisia toimintaympäristöjä ja -menetelmiä kehitetään fyysisten kohtaamispaikkojen rinnalle.

Aluekoulujen suunnittelussa ja muussa tilasuunnittelussa huomioidaan nuorisotilojen siirtyminen koulujen yhteyteen sekä sisä- ja ulkoliikuntamahdollisuuksien turvaaminen niiden yhteydessä. Koulu- ja oppilaitosnuorisotyötä kehitetään edelleen ja luodaan malli koulu yhteisöpedagogien työlle.

Kohdennettua nuorisotyötä toteutetaan moniammatillisesti ja monipuolisia verkostoja hyödyntäen. Etsivä nuorisotyö toimii osana Ohjaamo-tiimiä.

Vakiinnutetaan nuorten ehkäisevä päihdetyö osaksi nuorisopalvelujen kokonaisuutta.

Nuorten osallisuutta vahvistetaan muun muassa nuorisovaltuustotyön ja lasten parlamentin kautta. Osallistavan budjetoinnin käyttöön kannustetaan. Nuorisotoiminnan kehittäminen toteutetaan yhteistyössä käyttäjien kanssa siten, että tulevaisuuden tilaverkko ja palvelun sisältö vastaavat nuorten tarpeisiin. Toiminnan arviointia kehitetään yhdessä nuorten kanssa.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Nuorisopalvelut on tuottanut nuorille palveluja monin tavoin koronan aiheuttamat rajoitukset huomioiden: digitaalisesti, yksilö- ja ryhmäkohtaisina, luonto- ja liikuntatoimintana ja nuorten osallisuuden tukemisena. Koronatilanteen vuoksi nuorisotiloissa oli suuren osan vuodesta 10 – 20 henkilön osallistujarajoitus ja ne olivat kokonaan kiinni maaliskuussa, josta syystä alueellisen työn kävijämäärät olivat totuttua pienemmät. Sulkuvaiheen aikana alueellisessa nuorisotyössä siirryttiin digitaalisille alustoille ja jalkautumiseen, muutoin toiminta pyrittiin pitämään mahdollisimman normaalina koronaohjeet huomioiden. Nuorisotapahtumien ja -kokoontumisten järjestäminen ei kevätkaudella ollut mahdollista, mutta syksyllä onnistuttiin toteuttamaan ehkäisevän päihdetyön viikko ”SAFE7”, jolloin kaikki Mikkelin 7-luokkalaisten tulivat luokittain teeman ympärille rakennettuun toiminnalliseen tapahtumaan. EPT-tietoutta on viety kouluihin ja oppilaitoksiin myös mm. oppituntien ja materiaalien tuottamisen kautta.

Mikkelin nuorisovaltuuston 20-vuotisjuhlaa ja sen kunniaksi järjestettyä Cledos-nuorisokonserttia päästiin viettämään marraskuussa. Nuorisovaltuusto oli toiminnassaan erittäin aktiivinen: mm. Nuorten unelmakaupunki -video koostettiin, järjestettiin vaalisohvakiertue ja tuotettiin valtakunnallisen IlmastoAreena -tapahtuman avajaisohjelma ”Sweet Dreams” yhdessä lin nuorisovaltuuston kanssa. Lasten parlamentin tapaamista ei pystytty järjestämään.

Etsivässä nuorisotyössä nuorisolain mukaiset ilmoitukset ja toimenpiteisiin ohjautuneiden määrät vähenivät jonkin verran edelliseen vuoteen verrattuna. Uutena toimintana aloitettiin 18+ -nuorisotilatoiminta, jolla tavoitettiin erityisesti niitä nuoria aikuisia, joille sosiaalisten kontaktien solmiminen on haastavaa.

Heinäkuussa 2020 aloitettu Nuorisotyö ilmastotoivon rakentajana –hanke sai jatkorahoituksen kesään 2022 saakka. Hanke on tehnyt monipuolista yhteistyötä eri tahojen kanssa ja tarjonnut nuorille väylän positiivisiin ilmastotekoihin.

Nuorisopalvelut sai AVI:lta erityisavustuksen kahden koulunuorisotyöntekijän palkkaamiseen Rantakylän yhtenäiskoululle ja Lyseon koululle ajalle 7.1.2021 – 30.6.2022. Toiminnassa tuetaan nuorten hyvinvointia ja kouluun kiinnittymistä nuorisotyöllisin menetelmin, ja siitä on saatu erittäin myönteistä palautetta sekä oppilailta että koulun henkilökunnalta.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Nuorisopalveluiden toimintatuotot olivat noin 278 890 euroa ja toimintakulut noin 1 420 800 euroa. Toimintakate oli – 1 141 900 euroa.

Nuorisopalveluiden toimintatuotot, jotka muodostuvat tuista ja avustuksista, ylittyivät noin 78 000 euroa. Arvioitua suuremmat tuotot johtuvat siitä, että saimme myönteisiä avustuspäätöksiä vasta talousarvion laadinnan jälkeen.

Toimintakulut alittivat talousarvion noin 106 000 euroa. Henkilöstökulut ylittyivät noin 81 000 euroa; henkilöstökulujen ylitys johtuu talousarvion laadinnan jälkeen saapuneista hankeavustuksista, joiden turvin palkattiin kaksi koulunuorisotyöntekijää ja jatkettiin Nuorisotyö ilmastotoivon rakentajana -hankkeen työntekijän työsuhdetta uudelle hankekaudelle. Palvelujen ostot alittivat noin 59 500 euroa, aineet, tarvikkeet ja tavarat alittivat noin 58 000 euroa, avustukset alittivat 9 700 euroa, vuokrat

ylittyivät noin 14 000 euroa ja muut toimintakulut alittuivat noin 75 000 euroa. Kulujen alittumista selittää suurelta osin koronapandemia: tapahtumia, retkiä, matkoja, koulutuksia, kulttuuritoimintaa, esiintymisiä jne. voitiin järjestää vain rajallisesti ja pääosin verkossa, joten toimintoihin liittyvät kulut jäivät suurimmalta osin pois. Koska nuorisojärjestöt eivät myöskään voineet järjestää toimintaa, avustuksia haettiin vähemmän kuin niitä olisi ollut mahdollista myöntää. Toimintakate muodostui näin ollen noin 185 000 euroa talousarviota paremmaksi.

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Syrjäytymisen ehkäisy	Nuorisolain mukaiset ilmoitukset opiskelun, varusmiespalvelun ja siviilipalveluksen keskeyttäneistä sekä muuta kautta tulleet yhteydenottopyynnöt käsitellään, otetaan yhteyttä nuoreen ja tehdään tarvittavat toimenpiteet nuoren kanssa yhteistyössä. Kutsuntaikäisten ikäryhmä tavoitetaan kutsunnoissa ja tarvittaessa aloitetaan etsivän nuorisotyön asiakkuus.	Ilmoitusten määrä, palveluihin ohjautuminen, kutsunnassa tavoitettujen määrä	Yhteydenottopyynnöt 298, joista toimenpiteisiin tavoitettuja 176 ja kontaktoituja 81. Kutsunnoissa tavoitettu 346 nuorta.
	Nuorisotyö ja nuorisotilat huomioidaan kouluverkko- ja alueilleen nuorisotyön menetelmiä käytetään monipuolisesti	Alueellisen nuorisotyön toimipisteiden määrä ja sijoittelu, kohdattujen nuorten määrä	Alueellisen nuorisotyön toimipisteitä oli 6: Anttola, Haukivuori, Ristiina, Kattilansilta, Rantakylä ja Starlight. Nuorisotyö on mukana Eteläisen aluekoulun suunnittelussa. Nuorisotiloilla avoimessa toiminnassa kohdattujen nuorten käyntejä 9388.
	Digitaalista nuorisotyötä kehitetään siten, että nuorten kohtaaminen mahdollistuu myös verkossa.	Verkkokontaktien määrä	Käytössä monipuoliset digitaaliset alustat ja some-kanavat, verkkokontaktien määrää ei tilastoitu.
	Nuorten ohjaaminen harrastuksiin ja aktiiviseen vapaa-ajan viettoon	Harrastavien nuorten %-osuus, kouluterveytystutkimus	8.-9. lk ja II aste: Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, >90 %
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Perintörahasen käytön vakiinnuttaminen osallistavien menetelmin mikkiläisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi	Ehdotusten määrä, myönnettyjen kohteiden määrä	Young Mikkeli - perintörahasesta myönnettiin yksi nuorisovaltuuston kautta kulkenut avustus. Markkinointia tehostettiin tuloksekkaasti, vaikutus v. 2022.
	Nuorisodialogi Erasmus+ -hankkeen toteuttaminen vuosina 2021 – 2022: nuorten vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen ja ystävyysskuntatoiminnan kehittäminen	Toiminnan raportit	Erasmus+ -Nordic Ice-breaker -hankkeelle on myönnetty avustus (30 590 e), mutta koronatilan vuoksi toteutus siirtyi vuodelle 2022.

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Rakennetaan ja ylläpidetään lähiliikuntapaikkoja, jotka ovat nuorten vapaasti käytettävissä vapaa-ajalla.	Lähiliikuntapaikkojen määrä	Liikkuva Mikkeli 2030 -ohjelma
Nuorten ohjaaminen hyvinvointia tuottaviin elämäntapoihin	Toteutetaan suunnitellusti nuorten ehkäisevää päihdetyötä. Tehdään ohjauksessa liikumista, riittävää unta ja terveellistä ravintoa tukevia valintoja.	Ehkäisevässä päihdetyössä kohdattujen nuorten määrä.	Safe7 ja EPT-kouluvierailut 5 – 6-luokille, kohdattu 680 nuorta

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Esteettömyyden ja turvallisuuden edistäminen palveluissa ja toimipaikoissa	Esteettömyystiedot saatavissa, nuorten kokemus turvallisuudesta nuorisopalveluiden toiminnassa	Esteettömyystiedot on saatavissa. Nuorisotilakysely 11/2021: ”Voin olla turvallisesti oma itseni nuorisotilalla” ka 4,6 (asteikko 1 – 5) ”Nuorisotalolla on turvallinen ilmapiiri riippumatta siitä, ketkä ohjaajista ovat töissä” ka. 4,7 (asteikko 1 – 5)

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Kaupungistuminen Painopiste			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Palvelujen digitalisointi	Nuorisotyön tilastointityökalun Lokikirjan vakiinnuttaminen.	tilastojen kattavuus ja käytettävyys	Lokikirjan tilastoista saadaan numeerista tietoa, laadullisen tiedon keräämistä kehitetään
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Nuorisotyö ilmastotoivon rakentajana -hankkeen avulla ja muussa nuorisotyössä tuetaan ja kehitetään nuorten ilmastotoimijuutta.	Kestävän kehityksen tavoitteet huomioidaan nuorisotyössä	Asiaan on kiinnitetty huomiota, laadulliset arviointimittarit vielä kehitteillä.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.

Työllisyysneuvo			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Pitkään työttömänä olleiden ja nuorten aktivoiminen, työelämävalmiuksien	Nuorten tavoittaminen, motivointi ja ohjaus työllistämistoimenpiteisiin,	Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä,	Yhteydenottopyynnöt 298, joista toimenpiteisiin tavoitettuja 176 ja

kehittäminen ja palkkatukityöllistäminen. Tavoitteena oikean palvelun löytäminen, koulutukseen hakeutuminen tai avoimille työmarkkinoille työllistyminen.	Ohjaamo Olkkarin ja TE-toimiston yhteistyön lisääminen nuorten työllistämiseen liittyen	työvoimapalveluihin ohjattujen nuorten määrä	kontaktoituja 81. Tavoitetuista nuorista 57 % ohjattu opintoihin tai työhön liittyviin toimenpiteisiin.
---	---	--	---

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari	Toteutuma 31.12.
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen.	Laadukasta nuorisotyötä tehdään näkyväksi kaupunkikuvassa, tiedotuksessa ja sosiaalisessa mediassa.	Some-reagoinnit	Aktiiviset some-tilit, mm. Instagram

Nuorisotoiminta

Vuosi Palvelu	TP -1v	2021		Toteutuma %
		TA	TP	
4510 - Nuorisotoiminta				
nuorisotilat ja -toiminta käynnit kpl	10 111,00	24 500,00	20 137,00	82,19 %
menot / käynti €/kpl	-125,66	-56,14	-60,42	107,61 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Koronatilanteen vuoksi nuorisotiloissa oli suuren osan vuodesta 10 – 20 henkilön osallistujarajoitus ja ne olivat kokonaan kiinni maalis-huhtikuussa, josta syystä alueellisen työn kävijöitä oli arvioitua vähemmän ja toimintaan suunnitellut kulut olivat pienemmät. Hankerahoitusta saatiin arvioitua enemmän, ja hankkeista johtuen henkilöstökustannukset ylittyivät.

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

Yhteenveto:

Kaupungin hallintosääntö ja sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen toimintasääntöm ohjaavat lautakunnan alaista toimintaa ja päätöksentekoa. Lautakunnan alaisessa toiminnassa noudatetaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta. Kuitenkin riskienhallinnan sisäistämässä ”osaksi jatkuvaa arviointia” on tulosityksikkötasolla eroja. Ohjaavien dokumenttien/ohjeistuksen tunteminen, riskien tunnistaminen ja dokumentointi sekä ennakointi olisi saatava osaksi päivittäistä toimintaa. Sääntöjä noudatetaan ja päätösten mukaisesti toimitaan, toiminnan tavoitteita toteutetaan ja niitä seurataan säännöllisesti. Taloutta valvotaan ja seurataan vahvistettujen ohjeiden mukaisesti ja siitä raportoidaan lautakunnalle kuukausittain. Taloudelliset vastuut on jaettu siten, että asiatarkestuksesta ja hyväksynnästä vastaavat eri henkilöt – järjestely on toiminut hyvin. Suurimmat hankinnat on kilpailuttu hankintapalvelujen avulla ja muissa hankinnoissa on noudatettu hankintasääntöä. Sopimukset ovat ajan tasalla ja sopimuseuranta on järjestetty. Sopimuksia on noudatettu. Henkilökunnan rekrytinnissa on noudatettu kaupungin voimassa olevia ohjeita. Lakien ja sääntöjen mukaista toimintaa on tarkasteltu normaalin päätöksenteon yhteydessä.

e = Ei sovellettavissa, 1 = Heikosti, 2 = Kohtuullisesti, 3 = Melko hyvin, 4 = Hyvin				
Sisäinen toimintaympäristö ja valvontakulttuuri		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Toimintakulttuuri	Ovatko yksikön arvot ja toimintaperiaatteet määritelty ja toimitaanko niiden mukaisesti?	4	Toiminta pohjautuu kaupungin strategiaan ja arvoihin. Joillakin tulosalueilla omat kehitysohjelmat, mm. museolla museotyön eettiset säännöt (ICOM Finland)	Uuden strategian jalkauttaminen toimintayksiköihin, strategia mukaan kehityskeskusteluihin
	Arvostetaanko kehittämiskohteiden tai puutteiden esille tuomista?	4	Arvostetaan, on halu kehittyä ja kehittää – ihan jokaisella ei ole ”rohkeutta” nostaa epäkohtia esille.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Puututaanko yksikössä johdonmukaisesti sääntöjen vastaiseen toimintaan?	3	Puututaan, kun tulee tietoon.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
Toiminnan tavoitteet	Onko yksikölle asetettu tavoitteet ja ovatko ne kattavat?	4	Strategian tavoitteet on kirjattu ohjelmakortteihin.	Pitemmän ajan suunnitelmat työn alle.
	Tukeeko tavoitteenasettelu kaupungin strategiaa?	4	Ok	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko tavoitteiden systemaattinen seuranta järjestetty?	4	Seurataan säännöllisesti lautakuntatasolla, tulosalueilla omia toimintakohdaisia seurantajärjestelmiä	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Reagoidaanko havaittuihin poikkeamiin?	3	Reagointinopeutta tulee kehittää	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko palkkiojärjestelmää kytketty tavoitteiden saavuttamiseen?	1	Ei ole	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
Organisaatorakenne	Onko organisaatorakenne selkeä ja toimiva?	3	Organisaatorakenne päivitetty, jotkut vastuujat työn alla	Tehtäväkuvien tarkistus
	Onko tehtävänjaot vastuineen määritelty ja niitä koskeva ohjeistus ajan tasalla?	4	Tehtäväkuvat määritelty, jotkut vastuujat työn alla.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
Resurssit	Onko talousarvio oikein mitoitettu	3	Niukkuutta jaetaan, mutta	Laaja palveluverkko -->

	suhteessa tavoitteisiin?		toimintojen tulisi säilyä "vanhalla" tasolla	sen mukainen resurssi tai palveluverkon karsiminen
	Onko yksiköllä käytössään tehtävien edellyttämä määrä henkilöstöä?	3	Sijaisjärjestelyt haasteelliset, normiaikana hlöstöresurssi ok	Palveluverkon tarkastelu. Varahenkilöjärjestelmän rakentaminen.
	Onko henkilöstön osaaminen riittävällä tasolla?	3	Kehityskeskusteluissa arvioidaan, sijaisten osaamisessa puutteita. Digi-osaamisessa puutteita.	Vakituisen henkilöstön taso, osaamisen jakaminen, täydennyskoulutus
	Ovatko yksiköllä tehtävien edellyttämät toimitilat, laitteet ja tietojärjestelmät?	3	ok, säilytystiloissa puutteita (esim. liikuntapalvelut, museokokoelmat)	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko yksikössä varmistettu, että yksikkö kykenee suoriutumaan ydintehtävistään myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa?	3	Pitkäkestoinen häiriötilanne/poikkeusolot haastavat henkilöstön riittävyttä.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
Lainsäädäntö ja kaupungin sisäiset ohjeet	Ovatko toimintaa ohjaavat säännöt, määräykset, ohjeet ja päätökset ajan tasalla?	4	Ok, mm. turvallisuussuunnitelmat päivitetty	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Tunteeko henkilöstö keskeiset työhönsä vaikuttavat ohjeet ja säännöt?	3	Ohjeet HELMI-intrassa, ohjeita kerrataan tiimipalaverissa – sijaisten tietämys?	Riittävä perehdyttäminen
	Miten hyvin yksikkö on välttynyt viime vuoden aikana kankeilta, virallisessa prosessissa olevilta valituksilta tai oikeustapauksilta	4	Ei ole	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Varmistaako johto, että ohjeita ja sääntöjä noudatetaan?	4	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.

Riskien tunnistaminen, arviointi ja hallinta		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Riskienhallintamenettelyt	Tunnetteko kaupungin riskienhallintaa ohjaavat dokumentit: johtosäännöt ja toimintaohjeet, sisäisen valvonnan yleisohje ja riskienhallintapolitiikka?	3	Hallinto päivittänyt ohjeistukset.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko riskienhallinta toteutettu kaupungin riskienhallintaa ohjaavien dokumenttien mukaisesti?	3	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko riskienhallintamenettelyt kytketty osaksi suunnittelu- ja ohjausprosesseja?	3	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
Riskien tunnistaminen	Perustuuko riskien tunnistaminen järjestelmälliseen menetelmään?	4	Turvallisuussuunnitelmien kautta riskit läpikäyty.	Turvallisuussuunnitelman jalkauttaminen kaikille työntekijöille.
	Dokumentoidaanko tunnistetut riskit?	4	Turvallisuussuunnitelmissa, Audits	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko riskien ennakkoinnissa onnistuttu?	3	Ok, ei merkittäviä tapah-tumia	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
Riskien arviointi	Arvioidaanko tunnistettujen riskien merkitys (todennäköisyys ja vaikutukset) systemaattisesti?	3	Päivitetään säännöllisesti, Audits	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.

Riskeihin vastaaminen	Onko olennaisille riskeille määritely hallintamenettelyt ja vastuut?	3	Mm. Audits	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Arvioidaanko hallintamenettelyjen kustannuksia suhteessa saatuun hyötyyn?	2	Ei arvioida	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko riskienhallinnan raportointi järjestetty asianmukaisesti?	3	Toimintakertomus, Audits, Incy	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.

Valvontatoimenpiteet		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Prosessien kontrollien suunnittelu	Ovatko keskeiset toimintaprosessit ja projektit kuvattu ja dokumentoitu?	3	Turvallisuussuunnitelmissa	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko hyväksymismenettely olemassa, ajantasainen ja toimiiko se suunnitellusti (esim. ostolaskut, laskutus, palkat jne.)?	4	Lautakunnan vahvistamat tarkastajat ja hyväkyjät, Basware-ohjelma	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko tehtävien eriyttämistarpeet arvioitu ja ovatko vaaralliset työyhdistelmät tiedossa?	4	Joissakin tehtävissä parityöskentely	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko yksikköraajat ylittävien prosessien kontrollit määritellyt?	3	Suunnitelmissa huomioitu	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
Kontrollien toimivuuden arviointi	Onko päivittäisvalvonta osa esimiesten työtä?	3	Tehdään resurssien puitteissa	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Arvioidaanko toimintaprosessien toimivuutta säännöllisesti?	4	Tiimipalaverit	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Arvioidaanko olennaisten kontrollien tarpeellisuutta säännöllisesti?	3	Jatkuva vuoropuhelu toiminnasta vastaavien sekä esimiesten kanssa ja kesken.	Jatkuva kehittäminen
Toiminnan seuranta	Seurataanko määrärahojen käyttöä säännöllisesti?	4	Viikoittain vastuulliset, lautakunta pidetään ajan tasalla, viralliset seurannet 3 krt/v + toimintakertomus	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Ovatko täsmäytysrutiinit dokumentoitu, vastuutettu ja seurannassa?	4	Ok	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden seuranta systemaattista?	4	Virallinen seuranta 3 krt/v + toimintakertomus	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Varmistetaanko ostopalvelujen laadun sopimuksenmukaisuus?	3	Hyödynnetään hankintapalveluja	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko ostopalvelujen hankinnassa ja sopimuksissa huolehdittu kriittisten palvelujen/tuotteiden saannista myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa?	3	Tässä pitää petrata toimintaa	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko sopimusten seuranta systemaattista ja vastuutettua?	3	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
Tietojärjestelmien kontrollit	Onko tietojärjestelmien kontrollit testattu ja asianmukaisia?	4	It-tiimi, toimii hyvin	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
Omaisuuksien hankinta, luovutus ja hoito	Onko omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa toteutunut menetyksiä, arvon alennuksia tai onko jouduttu korvauks- tai muuhun oikeudelliseen	4	Ei ole	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.

	vastuuseen?			
--	-------------	--	--	--

Tiedonkulku ja raportointi		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Raportointijärjestelmät	Onko esimiesten käytössä raportointijärjestelmä, joka tuottaa oikea-aikaisesti seurantatietoa toiminnan kustannuksista?	4	Forecast	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Tuottaako seurantajärjestelmä tietoa toiminnan laadusta (läpimenoajat, poikkeamat, asiakastytyväisyys jne)?	2	Ei ole ns. esimiehen työpöytä, jolta olisi helppo todeta päivittäinen tilanne	Asiakastytyväisyyden säännöllinen mittaaminen
Tiedonkulku	Onko tiedonkulku organisoitu ja vastuuhenkilöt nimetty?	3	Tulosaluilla vastuuhenkilöt nimetty.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Perehdytetäänkö uudet työntekijät suunnitelmallisesti?	3	Hieman on riittämättömyyden tunnetta, suuri sijaismäärä aiheuttaa haastetta	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko sisäinen tiedonkulku järjestetty siten, että toiminnan ohjauksen kannalta merkityksellinen tieto toimitetaan oikeille henkilöille oikea-aikaisesti?	3	Johtoryhmät, sähköposti, some- viestintä	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko luotu järjestelmällinen tapa tiedottaa suurelle yleisölle ja kohderyhmille?	3	Kaupungin viestintä, Helmi-intra, somekanavat, tehtäväkohtaiset kanavat esim. nuorten Po1nt	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko laadittu suunnitelmat ulkoisen viestinnän toteuttamisesta poikkeustilanteissa?	3	Toimintamalli on	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
Tietojärjestelmät	Ovatko tietojärjestelmät dokumentoituja ja luotettavia?	4	It-tiimi	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Tukevatko tietojärjestelmät päätöksentekoa ja toimintaa?	4	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.

Seuranta		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Sisäinen arviointi	Seurataanko toimintaa ja poikkeamia säännöllisesti?	3	Jatkuva seuranta, poikkeamat käsittelyyn, kun niitä havaitaan	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Analysoidaanko ja hyödynnetäänkö poikkeamaseurannan tietoja?	3	Kyllä, mutta tehostamisen varaa on	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Arvioidaanko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta säännöllisesti?	3	Toimintakertomus	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Käsitelläänkö sisäisen tarkastuksen raportit ja havainnot säännöllisesti?	3	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
Ulkoisen arviointi	Käsitelläänkö ulkoisten arviointien, tilintarkastajien, EU-tarkastajien ym. raportit säännöllisesti?	4	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.